

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA ARMII OBCYCH

JAWNE
Świadczenie

Egz. Nr 1

ppłk dypl. Stanisław SZYMAŃSKI

**ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA NATARCIA
PRZEZ KORPUS ARMIJNY STANÓW ZJEDNOCZONYCH,
NRF I W. BRYTANII**

(Skrypt)

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
33059

WARSZAWA

PAŹDZIERNIK

1968

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA ARMII OBCYCH

JAWNE
GŁOSZYSKO

Egz. Nr 1

ppłk dypl. Stanisław SZYMAŃSKI

**ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA NATARCIA
PRZEZ KORPUS ARMIJNY STANÓW ZJEDNOCZONYCH,
NRF I W. BRYTANII**

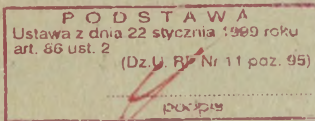
(Skrypt)

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA ARMII OBCYCH

Inkl. prot. 12657

JAWNE

Egz. Nr. 1

Ppłk dypl. Stanisław SZYMAŃSKI

ZASADY ORGANIZACJI I PRZEWADZENIA NATARCIA PRZEZ KORPUS
ARMIJNY STANÓW ZJEDNOCZONYCH, NRF i W. BRYTANII.

/ S k r y p t /

W A R S Z A W A

PAZDZIERNIK

1968 r.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZOLENIOWA
KATEDRY SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

33059

Spis treści skryptu

W s t ę p

- I. Zachodnie poglądy na natarcie
- II. ~~Miejsce~~, rola i zadania korpusu armijnego w operacji
zaczepnej armii polowej
- III. Skład, wzmocnienie i możliwości bojowe korpusu
armijnego
- IV. Ugrupowanie bojowe korpusu armijnego
- V. Taktyczne desanty powietrzne i zasady działania.
- VI. Prowadzenie natarcia przez korpus armijny.

W n i o s k i

W s t ę p

Doktryna wojenna Stanów Zjednoczonych przewiduje szeroki wachlarz działań wojennych, począwszy od wojen konwencjonalnych i niekonwencjonalnych, ograniczonych i lokalnych na wojnie totalno-globalnej skończywszy. Potwierdzenie wymienionych założeń doktrynalnych światowego imperializmu znajdujemy w ostatnich wydarzeniach na arenie międzynarodowej w postaci kontynuacji agresji amerykańskiej w Wietnamie, izraelskiej na Bliskim Wschodzie, wojskowego puczu w Grecji /na południowej flance NATO w Europie/, działań dywersyjno-wywrotowych przeciw Czechosłowacji ect. A doktryny wojenne innych, ważniejszych krajów NATO jak NRF i Wielkiej Brytanii nie różnią się w swej istocie od amerykańskiej. Powyższe wydarzenia stanowią realizację doktryny wojennej imperializmu światowego w dziedzinie strategii polityczno-wojskowej, w wojnie psychologicznej i taktyce działań kontrrewolucyjnych.

W związku z tym programy budowy i rozwoju sił zbrojnych głównych państw - sygnatariuszy Paktu Północnoatlantyckiego idą w kierunku przygotowania wojsk do działań zarówno w warunkach dwustronnego użycia broni termojądrowej jak i klasycznej oraz działań specjalnych, tj. dywersyjnych, antynarodowo-wyzwoleńczych, kontrrewolucyjnych oraz antysocjalistycznych. Szybki rozwój różnych dyscyplin nauki a przede wszystkim techniki bojowej oraz broni jądrowej postuluje coraz to inne wymagania również pod względem organizacji, uzbrojenia i metod dowodzenia nimi jak i sposobów prowadzenia walki. Rezultatem tego są permanentne zmiany w organizacji, wyposażeniu i taktyce oddziałów, związków taktycznych i operacyjnych sił lądowych.

Generalna tendencja zmian w tym aspekcie charakteryzuje się szczególnie dążeniem do stałego zwiększenia ruchliwości i siły ognia jednostek szczebla operacyjnego i taktycznego, czyli w konsekwencji do spotęgowania siły uderzeniowej na polu walki. Równocześnie daje się zaobserwować w armiach zachodnich szereg przedsięwzięć organizacyjnych i technicznych, mających na celu szerokie stosowanie

nowoczesnych środków rozpoznania, w celu szybszego wykrywania i niszczenia celów znajdujących się n^{ie} tylko w bezpośrednim obszarze działań, lecz także na głębokich tyłach ugrupowań bojowych przeciwnika. Wymowną ilustracją tej tendencji są tzw. kinestetyczne działania bojowe, do których przygotowania w siłach zbrojnych Stanów Zjednoczonych już rozpoczęto. Kinestetyczne działania bojowe będą się charakteryzowały bardzo szybkim ruchem wojsk, wysokim stopniem manewrowości oraz dużą siłą uderzeniową. Skuteczność tego rodzaju działań uzależnia się w znacznej mierze od dobrze zorganizowanego i świetnie funkcjonującego rozpoznania i wywiadu. Stąd przywiązywanie dużej uwagi i troski o należytą rozbudowę sił i środków rozpoznania ogólnowojskowego i lotniczego oraz właściwe ich wykorzystanie. Dąży się do tego, aby jednostki rozpoznania nie tylko szybko wykrywały i dokładnie umiejscawiały obiekty - cele, lecz by mogły również natychmiast niszczyć je organicznymi siłami i środkami.

Do tematu działań kinestetycznych powrócimy jeszcze w I zagadnieniu skryptu.

W myśl poglądów zachodnich zwiększona siła ognia, wzrost ruchliwości wojsk, szybkie i dobrze pracujące rozpoznanie, to w ogóle nieodzowne elementy powodzenia w działaniach bojowych na współczesnym polu walki a w natarciu szczególnie. Jednocześnie harmonijna koordynacja tychże elementów i współdziałanie ich - podkreśla się w regulaminach amerykańskich i zachodnioniemieckich - jest niezbędne w celu jak najszybszego i najpełniejszego wykorzystania skutków uderzeń własnej broni jądrowej.

Współczesne działania zaczepne o charakterze kinestetycznym, wsparte silnymi uderzeniami broni jądrowej, mają umożliwić szybkie obezwładnienie i zniszczenie podstawowej siły wojsk przeciwnika oraz doprowadzić w konsekwencji do względnie prędkiego opanowania jego terytorium.

Oczywiście, natarcie zgodnie z regulaminami zachodnimi, nadal jest traktowane jako główny rodzaj działań bojowych. Ponadto współczesne działania zaczepne będą charakteryzowały się działaniem związków taktycznych i oddziałów na kierunkach, szerszymi pasami natarcia, większą głębokością zadań, wysokim tempem działań oraz szeroko stosowanymi taktycznymi desantami i grupami dywersyjno-rozpoznawczymi wojsk specjalnego przeznaczenia.

I. Zachodnie poglądy na natarcie

Natarcie - zgodnie z regulaminami wojskowymi sił lądowych głównych państw - sygnatariuszy NATO - jest podstawowym rodzajem działań bojowych. Natarcie umożliwia przejęcie inicjatywy działań we własne ręce i narzucenie przeciwnikowi najdogodniejszego dla siebie sposobu walki w celu najszybszego obezwładnienia i rozbicia wojsk przeciwnika oraz osiągnięcia powodzenia. Celem natarcia jest doprowadzenie do załamania woli przeciwnika w stawianiu przezeń oporu, zniszczenie jego głównej siły bojowej i opanowanie określonego obszaru, mającego poważny lub decydujący wpływ na pomyślny, dalszy przebieg działań zaczepnych.

Powodzenie natarcia uzależnia się według poglądów zachodnich - od dobrze skoordynowanego współdziałania wszystkich rodzajów wojsk i służb, pomysłowości, inicjatywy, szybkiej i trafnej decyzji dowódców poszczególnych szczebli organizacyjnych. Decydującą rolę w działaniach zaczepnych przypisuje się broni jądrowej i wojskom pancernym. Coraz większą uwagę przywiązuje się do taktycznych desantów powietrznych, organizowanych w toku działań zaczepnych przez dywizje i korpusy armijne. W celu uzyskania przewagi w sile bojowej /na siłę bojową składa się według poglądów amerykańskich ogień broni atomowej i klasycznej oraz ruchliwość wojsk/ stosuje się odpowiedni manewr wojskami i ogniem, przede wszystkim na głównym kierunku działań zaczepnych. Jednak osiągnięcie całkowitej przewagi w sile bojowej uzależnia się od wywołania przynajmniej przez lotnictwo taktyczne panowania w powietrzu w określonym obszarze.

Natarcie - w myśl poglądów zachodnich winno charakteryzować się następującymi czynnikami:

- zdecydowanym działaniem, zapewniającym jak najszybsze i najlepsze wykorzystanie skutków własnych uderzeń broni jądrowej;

- wysokim stopniem ruchliwości wojsk oraz manewru siłami i środkami bojowymi;

- dużym tempem natarcia;

- obchodzeniem przez pierwsze rzuty silnych a nie zniszczonych punktów oporu, rejonów i pozycji obrony;

- szybkim obezwładnieniem, rozbiciem i zniszczeniem głównej siły przeciwnika.

W czasie przygotowawczym natarcia jak i w toku jego rozwijania należy - w myśl zachodnich poglądów - koncentrować wysiłek i uwagę na trzech podstawowych zadaniach.

1. Szybkim, dokładnym rozpoznaniem i umiejscowieniem w terenie głównego zgrupowania wojsk przeciwnika, jego broni raketowo-jądrowej i artylerii oraz stanowisk dowodzenia i odwodów;

2. Wykonaniu odpowiedniego manewru ogniem i wojskiem przy współdziałaniu z lotnictwem wsparcia w celu szybkiego osiągnięcia przewagi w sile bojowej na głównym kierunku przełamania.

3. Wyborze właściwego momentu na wykonanie decydującego uderzenia w celu zniszczenia przeciwnika.

Ważnym czynnikiem, który nadal zachował duży wpływ na przebieg natarcia jak i możliwości obrony przeciwatomej są warunki topograficzne terenu. Naturalne właściwości terenu, umiejętność ich uwzględniania w decyzji dowódcy i planie rozegrania walki, oraz właściwe ich wykorzystanie mogą w znacznym stopniu ułatwić prowadzenie natarcia na współczesnym polu walki. Zlekceważenie rzeźby i właściwości terenu - podkreślają ich regulaminy - mogą poważnie utrudnić wykonanie zadania.

Jak już podkreślono, współczesne pole walki stawia szereg nowych wymagań w aspekcie zwiększenia ruchliwości i manewru wojsk a tym samym skuteczności działań bojowych. W

coraz większej mierze sprostanie tym wymogom ma odbywać się poprzez nasycanie wojsk lądowych wzrastającą ilością bojowych opancerzonych wozów różnych typów, samobieżnej artylerii oraz śmigłowców. Wprowadzenie batalionów lotniczych do organizacji amerykańskich i zachodnioniemieckich związków taktycznych^{x/} ma umożliwić szybkie organizowanie i wykorzystanie taktycznych desantów powietrznych w toku walki, głównie w celu ogólnego zwiększenia tempa natarcia. Szczególnie Amerykanie przywiązują duże znaczenie do szerokiego stosowania tego rodzaju desantów, bazując na doświadczeniach wojennych w Wietnamie Południowym.

Ostatnio wzerują się na nich także w siłach lądowych NRF i W. Brytanii. Taktyczne desanty powietrzne wojsk lądowych charakteryzują się w działaniu nie tylko dużą ruchliwością, lecz również znaczną swobodą wyboru rejonu działań bojowych, możliwością prawie nieograniczonego - przeszkodami terenowymi - przerzutu oraz omijania rejonów silnie bronionych przez przeciwnika lub skażonych środkami radioaktywnymi itd. Te charakterystyczne cechy desantów umożliwiają z kolei osiągnięcie często zaskoczenia lokalnego na pewnych kierunkach. W efekcie mają właśnie szybsze rozbicie i zniszczenie przeciwnika przez podstawowe siły własnych wojsk, nacierających od czoła.

Otóż taktyczne desanty powietrzne sił lądowych stanowią niejako namiastkę kinestetycznych działań bojowych, które mają być rozwinięte na szerszą skalę w przyszłości. Należy wyjaśnić lub przypomnieć termin "działania kinestetyczne". Etymologia tej nazwy nawiązuje od dwóch greckich słów, "KINESTHESIA", które oznacza "szybki w ruchu", oraz "AISTHESIS" czyli "szybkie postrzeganie". Terminem "działania kinestetyczne"

^{x/} W siłach lądowych W. Brytanii przydziela się ostatnio więcej lotnictwa np. korpusowi armijnemu skrzydło samolotów /48-72/, dywizji eskadrę, 12-15 samolotów i śmigłowców.

określa się w amerykańskich kręgach wojskowych nowe metody i charakter działań bojowych sił lądowych w perspektywie najbliższych 10-15 lat. Metody prowadzenia działań kinestetycznych zawierają pewne elementy wojny błyskawicznej. Ale wojna błyskawicza nie jest synonimem działań kinestetycznych. Działania kinestetyczne charakteryzować się mają nie tylko niezwykłą szybkością ruchów wojsk na określonych kierunkach, lecz równoczesnym prowadzeniem działań zaczepnych na znaczną głębokość, dzięki nowoczesnym siłom i środkom rozpoznania. Działania te mają odznaczać się szybkim wykrywaniem oraz niszczeniem obiektów - celów nieprzyjaciela. Te wykryte i umiejscowione cele znajdują się w całym obszarze prowadzenia działań bojowych i na bardzo głębokich tyłach nieprzyjaciela. W kontekście tego, co już powiedziano, staje się jasne, że działania kinestetyczne będą charakteryzowały się szczególnie szybkim ruchem wojsk przerzucanych drogą powietrzną, dużą manewrowością i natychmiastowym niszczeniem konkretnych obiektów. Obiekty te będą uprzednio błyskawicznie wykrywane, umiejscawiane oraz poprzez analizę celów i określenie współrzędnych typowane do kolejnego zniszczenia.

Działania bojowe nazwane działaniami kinestetycznymi cechować się mają następującymi, zasadniczymi czynnikami:

a/ dużymi możliwościami środków wykrywania i umiejscawiania oraz analizy i selekcji celów pod względem ilościowym głębokości ich położenia;

b/ użyciem większej liczby środków transportu powietrznego, przeznaczonych do wielokrotnego przerzutu jednostek bojowych i zaopatrywania;

c/ prowadzeniem działań zaczepnych w sposób zdecydowany i przy wysokim tempie natarcia.

d/ wykonywaniem szybkich i niespodziewanych uderzeń o szokującym efekcie psychologicznym dla przeciwnika, mającym ułatwić jego obezwładnienie, rozbicie i zniszczenie.

Koncepcje działań kinestetycznych nie przewidują zaangażowania całego związku operacyjnego, np. armii polowej do ich prowadzenia. Zakładają one zorganizowanie niektórych tylko jednostek armijnych - np. na armię polową około jednego korpusu armijnego - do działań kinestetycznych. Taki

korpus armijny będzie oczywiście specjalnie przygotowany i wyposażony do tych działań. W związku z tym możliwości bojowe i siła uderzeń takich korpusów armijnych będą znacznie zwiększone w porównaniu do obecnych. Podstawą taktycznej ruchliwości bojowej w działaniach kinestycznych^{et} będzie transport powietrzny. Środki transportu powietrznego jednostek przewidzianych do prowadzenia działań kinestycznych^{et} muszą uwzględniać - według poglądów amerykańskich - zarówno potrzeby bojowe całego związku taktycznego, jednostek zaopatrywania jak i indywidualnego żołnierza.

Ogólnie zakłada się obecnie, że w armii polowej muszą występować ultraruchliwe związki i oddziały uderzeniowe, które oprócz organicznych środków transportu powietrznego, powinny posiadać własne jednostki wsparcia lotniczego. Związki te będą przygotowane do wykonywania szybkich, głębokich i śmiałych uderzeń. Jednakże większa część sił armii polowej będzie prowadziła normalne działania lądowe, z tym, że występujące w jej składzie lotnictwo organiczne umożliwi ma również większe tempo działań i zapewni lepszą skuteczność natarcia.

Niezależnie od przystosowania niektórych już dywizji sił lądowych do działań kinestycznych^{et}, dąży się do tego, aby pozostałe dywizje i brygady powietrzno-desantowe również przygotować do tego rodzaju działań. W przyszłości mają one być w stanie desantować i prowadzić samodzielnie walkę na głębszych niż dotychczas tyłach przeciwnika oraz przez dłuższy czas. Wszystkie związki taktyczne przewidziane i przygotowane do działań kinestycznych^{et} będą przeprowadzać ataki na szereg obiektów lub celów rozmieszczonych na głębokich tyłach nieprzyjaciela, nawiązywać walkę z nieprzyjacielem, dążyć do jego okrążenia, rozbicia i całkowitego zniszczenia głównej siły. Po wykonaniu zadania mają szybko odrywać się od reszty sił nieprzyjaciela, by z kolei wykonać gwałtowny i zaskakujący atak na drugi obiekt w innym miejscu. Związki i oddziały działań kinestycznych^{et} mają stosować taktykę, którą można wyrazić lapidarnie -

uderzać niespodziewanie i głęboko w obszar przeciwnika, rozbijać i niszczyć go, szybko odrywać się od danego rejonu, by z kolei wykonać uderzenie w innym miejscu. Natomiast taktykę - uderzać i uciekać - trzeba będzie stosować w okolicznościach, gdy dalsze wiązanie się z siłami nieprzyjaciela groziłoby rozbitciem i zniszczeniem innych wojsk działających kinestetycznych. To odrywanie się od jednego obiektu i przerzucanie sił do następnego w głębi obrony nieprzyjaciela określa się "siłą drugiego wiatru!"

Pojęcie zdolności manewrowej "drugiego wiatru" oznacza, że związki taktyczne i oddziały prowadząc działania w głębi obszaru przeciwnika mają być zdolne przerzucać przy pomocy organicznych środków transportu powietrznego swoje wojska z jednych do innych, dowolnych rejonów. Po wykonaniu ataku na określony cel lub dane obiekty, wojsko załadowuje się na organiczne śmigłowce i zostaje znów przerzucane drogą powietrzną do innego rejonu w celu zaatakowania następnego kolejnego obiektu. Ze względu na powyższy charakter zadań, powietrzne pojazdy taktyczne tych związków i oddziałów muszą być - według poglądów zachodnich - aparatami latającymi różnych typów:

a/ Środki transportu powietrznego "głównie śmigłowce, ^{x/}uzbrojone i przewidziane wyłącznie do przewozu oddziałów i związków taktycznych.

b/ Środki transportu powietrznego, przystosowane zarówno do przerzutu oddziałów bojowych jak i do zadań wsparcia lotniczego, mogące np. zwalczać cele naziemne.

c/ Środki transportu przygotowane wyłącznie do przewozu zaopatrzenia.

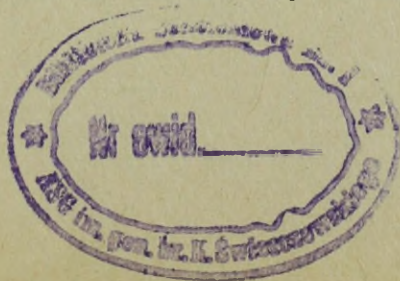
d/ Samoloty przystosowane do przechwywania i zwalczania lotnictwa nieprzyjaciela, który atakuje związki i oddziały bojowe w czasie transportu drogą powietrzną.

x/ Także samoloty pionowego startu

Związki i oddziały wydzielone do działań kinestetycznych będą więc odznaczały się zarazem zdolnością manewrową tzw. "second wind mobility", tj. ruchliwością drugiego wiatru. Tej zdolności manewrowej nie posiadają dotychczasowe typowe jednostki powietrzno-desantowe. Na teatrze działań wojennych w Wietnamie Południowym 1 dywizja kawalerii powietrznej dysponuje już zdolnością manewrową "drugiego wiatru", którą wykorzystuje w działaniach bojowych. Tym samym należy traktować 1 dywizję kawalerii powietrznej jak załączek związków taktycznych przygotowywanych i przewidzianych do działań kinestetycznych.

Warto nadmienić, jeszcze kilka zdań o miejscu i roli rozpoznania bojowego w przyszłych działaniach kinestetycznych. Siły lądowe wymagają specjalnych środków do prowadzenia rozpoznania taktycznego oraz operacyjnego. Środki te w aspekcie działań kinestetycznych winny - według ich poglądów - charakteryzować się zdolnością szybszego i dokładniejszego zbierania, analizowania i przekazywania danych z rozpoznania. Amerykańscy eksperci wojskowi jeszcze sami dzisiaj nie wiedzą w szczegółach jakie to będą środki. Tego rodzaju wymaganiom mogą zapewne w części sprostać satelity ziemskie, rakiety rozpoznawcze i inne środki. W każdym razie - co należy już zasygnalizować - dążenia idą w tym kierunku, aby siły i środki rozpoznania bojowego osiągnęły wyższy poziom wydajności technicznej pod względem zwiększenia ruchliwości, zdolności i szybkości zbierania wiadomości, ich analizy oraz wykorzystania. To ma pomnożyć efekty uderzeń i siłę ognia własnych wojsk w działaniach zaczepnych. Równocześnie dąży się do tego, aby bojowe środki rozpoznania^{x/} posiadały nie tylko zdolność szybkiego wykrywania oraz dokładnego umiejscawiania celów, lecz także możliwość ich jednoczesnego niszczenia. Np. w amerykańskich siłach lądowych już wprowadza się w uzbrojenie pododdziałów i oddziałów rozpoznania nowy typ czołgu rozpoznawczego

x/ Głównie bojowe wozy, śmigłowce i samoloty rozpoznania.

M-554 General Sheridan. Charakterystyczne uzbrojenie w postaci działa 155 mm i pocisków kierowanych, Shillelagh, potwierdza początki realizacji założeń koncepcyjnych, zakładających że współczesne środki rozpoznania muszą być zdolne natychmiast niszczyć większość wykrytych celów ogniem własnych środków. Również transporter opancerzony typu M-113 posiadający w uzbrojeniu dwa KM /12,7 i 7,65 mm/, ma obecnie zwiększoną siłę ognia, poprzez zamontowanie wieży obrotowej i wyrzutni 40 mm granatów.

Poza tym dość trudny problem zaopatrywania - wojsk prowadzących działania kinestetyczne - za pomocą środków transportu powietrznego może być całkowicie rozwiązany, podkreślają specjaliści wojskowi USA, jeżeli zastosuje się na szeroką skalę oprócz dużych śmigłowców - dźwigów, także samoloty pionowego startu i skróconego lądowania.

Reasumując poglądy na amerykańską koncepcję działań kinestetycznych należy powiedzieć, iż pomimo tego, że wydają się one być wizją dalszej przyszłości, już pewne ich elementy występują w związkach taktycznych sił lądowych Stanów Zjednoczonych. Poza tym część związków taktycznych i oddziałów przyszłej armii polowej będzie peremanentnie przygotowywana i przystosowywana do tego rodzaju działań. Te wydzielone związki taktyczne i oddziały do działań kinestetycznych będą wykonywać swoje zadania przy pomocy dużej ilości i różnorodnych typów pojazdów powietrznych. Sposób realizacji zadań bojowych polegał będzie - jak już podkreślono na opanowywaniu kolejno różnych obiektów, nagłymi i niespodziewanymi atakami, po zniszczeniu których wojsk zostaną przetrzucane organicznym transportem powietrznym na duże odległości, do następnych obiektów - celów, gdzie ponownie podejmą atak. Tego rodzaju działania mogą być bardzo szybkie, gwałtowne, a nawet zaskakujące a celem ich, opanowanie w bardzo krótkim czasie znacznych obszarów przeciwnika, poprzez rozbicia jego głównych sił.

Rodzaje działań zaczepnych

Wojskowe regulaminy amerykańskich sił lądowych rozróżniają następujące rodzaje działań zaczepnych;

1. Natarcie na obronę zawczasu przygotowaną.
2. Natarcie w manewrowych warunkach.
3. Natarcie w specjalnych warunkach.

Natarcie na obronę zawczasu przygotowaną uważane jest na-
prawdę nadal na najbardziej typowy rodzaj działań zaczepnych.
Wymaga ono dobrej koordynacji ognia klasycznego i jądrowego
oraz współdziałania ognia z manewrem wojsk. Natarcie na
tego rodzaju obronę może mieć miejsce na współczesnym polu
walki zarówno w warunkach bezpośredniej styczności wojsk
z przeciwnikiem, jak i bez niej.

Natarcie w manewrowych warunkach obejmuje rozwija-
nie wojsk do walki z marszu, bój spotkaniowy, natarcie na
obronę doraźnie zorganizowaną i ruchomą oraz pościg. Na
współczesnym polu walki natarcie w manewrowych warunkach
będzie najczęściej stosowane.

Pościg może mieć miejsce w końcowym etapie natarcia
lub szybciej, jeżeli przeciwnik w toku walki przeszedł
wcześniej do odwrotu lub ucieczki. Amerykańskie regulaminy
akcentują bardzo mocno, że pościg może zakończyć się pełnym
sukcesem tylko przy współdziałaniu z lotnictwem i taktycz-
nymi desantami powietrznymi.

Natarcie w specjalnych warunkach dotyczy działań
zaczepnych w terenie lesisto-bagnistym, górskim, stepowym
oraz w trudnych warunkach meteorologicznych.

Wojskowe regulaminy zachodniemieckie wyróżniają
następujące rodzaje działań zaczepnych:

1. Natarcie z marszu
2. Natarcie z podstaw wyjściowych

Poza tym regulaminy rozpatrują i omawiają:

- Natarcie pozorne / w celu odciągnięcia uwagi
przeciwnika i zmylenia go, co do głównego kierunku natarcia,
czyli dezorientacja/.

- Natarcie z ograniczonym celem /uzyskanie lokalnego sukcesu opanowanie określonego rejonu, obiektu i związanie części sił przeciwnika/

- Natarcie w specjalnych warunkach /terenie wysoko-górskim, lesisto-bagnistym, obszarze pojezierza/.

- Natarcie w ciężkich warunkach atmosferycznych / w nocy, we mgle, śnieżycy, w czasie długotrwałych i ulewnych deszczów itp./.

Pierwsze dwa rodzaje natarcia regulaminy Bundeswehry traktują jako podstawowe.

Wojskowe regulaminy brytyjskie rozróżniają następujące rodzaje działań zaczepnych:

1. Natarcie na obronę zawczasu przygotowaną.
2. Natarcie na obronę ruchową i doraźnie zorganizowaną.
3. Natarcie na rejon umocnione i miasta.

Jak z powyższego wynika, istnieje duże podobieństwo pomiędzy klasyfikacją rodzajów działań zaczepnych do sformułowań w amerykańskich regulaminach.

Niemniej jednak regulaminy amerykańskie omawiają więcej rodzajów działań zaczepnych i w szerszym aspekcie. To wskazuje na lepsze dostosowanie szkolenia wojsk i sztabów do stale wzrastających wymogów współczesnego pola walki. Podobnie jak w amerykańskich siłach lądowych przedstawia się sprawa z regulaminami Bundeswehry.

Szerzej nieco omówić należy natarcie z marszu i podstaw wyjściowych według poglądów Bundeswehry.

Natarcie z marszu będzie miało zastosowanie na współczesnym polu - w myśl ich regulaminów - wówczas, gdy przeciwnik znajduje się w niedogodnym położeniu bojowym, lub jest słabszy pod względem ilości sił i środków na danym kierunku, albo gdy obrona nie jest silnie zorganizowana. Najczęściej tego rodzaju natarcie będzie miało miejsce w początkowym okresie działań wojennych, w boju spotkaniowym oraz gdy zaistnieją warunki na zaskoczenie, lub też w głębi operacyjnej obrony przeciwnika. Natarcie z marszu wykonują wojska pancerne i zmechanizowane po krótkim i

gwałtownym przygotowaniu artyleryjskim lub nawet bez niego. Regulaminy Bundeswehry podkreślają, że natarcie z marszu będzie bardzo częstym zjawiskiem na współczesnym polu walki.

Natarcie z marszu dzieli się na dwa etapy - marsz, zbliżenie i walka. Krótkie omówienie tych dwóch etapów.

a/ Marsz wojska wykonują w kolumnach brygadowych i batalionowych. Ugrupowanie marszowe musi odpowiadać zamiarowi walki i być dostosowane do właściwości topograficznych terenu, aby umożliwić szybkie i korzystne przyjęcie ugrupowania bojowego do walki. Na przykład każda dywizja otrzymuje 2-3 osie marszu. Przeważa tendencja do wykonywania marszów w nocy. Szybkość marszu w dzień 25-40 km, w nocy około 15-20 km. W ciągu doby marsz pojazdów gąsienicowych nie przekracza - według stosowanych na ćwiczeniach - 250 km, a w bojowych pojazdów kołowych - 350-400 km.

b/ Zbliżenie wojsk - znajdujących się w marszu - do przeciwnika, oznacza przejście z szyku marszowego do bojowego w odległości około 3-5 km od przedniego skraju obrony lub rejonu ześrodkowania przeciwnika i przystąpienie do ataku w kolumnach kompanijnych na przedni skraj jego obrony.

Natarcie z podstaw wyjściowych uważane było do niedawna za główny rodzaj działań zaczepnych. Niemniej, całkowicie się - według ich poglądów - nie zdezaktualizowało,. Będzie ono miało zastosowanie w działaniach zaczepnych na obronę zawczasu przygotowaną i silnie rozbudowaną w warunkach bezpośredniej styczności bojowej z wojskami przeciwnika. Dywizje pierwszego rzutu korpusu zajmują rejonny podstaw wyjściowych z takim wyliczeniem, żeby własne wojska znalazły się poza zasięgiem środków ogniowych pierwszego rzutu obrony przeciwnika. Dążyć należy zgodnie z wymogami ich regulaminów - do tego - aby rejonny podstaw wyjściowych zapewniały w optymalnym stopniu skryte rozmieszczenie czołgów, piechoty na transporterach opancerzonych i artylerii samobieżnej, jak również artylerii bezpośredniego wsparcia. Zajmowanie rejonów podstaw wyjściowych do natarcia odbywa się na krótko przed wyruszeniem do natarcia.

W myśl poglądów, publikacji wojskowych i regulaminów amerykańskich oraz zachodniemieckich rozróżnia się w siłach lądowych NATO dwa podstawowe sposoby przejścia wojsk do działań zaczepnych:

- natarcie z podstaw wyjściowych, położonych w niedużej odległości od przedniego skraju obrony przeciwnika /około 5 km/;

- natarcie z rejonów wyjściowych, znajdujących się w głębi własnego ugrupowania bojowego /30-50 km od przedniego skraju obrony przeciwnika/.

Powyższe dwa sposoby przejścia do natarcia związane są z konkretną sytuacją pola walki oraz rodzajem obrony zastosowanej przez przeciwnika. Najczęściej na obronę zawczasu przygotowaną wykonywane będzie natarcie z podstaw wyjściowych położonych w bliższej odległości do przedniego skraju obrony przeciwnika. Natomiast na obronę doraźnie zorganizowaną, ruchową itp prowadzi się natarcie z rejonów wyjściowych położonych w głębi własnego ugrupowania bojowego wojsk. Co nie stanowi jednak reguły. Bowiem w regulaminach sił lądowych armii zachodnich państw NATO podkreśla się, że należy unikać szablonowych rozwiązań. Konkretna sytuacja bojowa pola walki, własne możliwości a przede wszystkim uzyskane dane z rozpoznania mają wpływać na podjęcie określonej decyzji przez dowódcę w kontekście wyboru rodzaju natarcia.

Podstawowe formy manewru w natarciu

Natarcie może być wykonywane frontalnie, od czoła, na skrzydło lub skrzydła oraz tyły i obiekty wojskowe położone w głębi operacyjnej przeciwnika.

W zależności od tego rozróżnia się następujące formy manewru: przełamanie, oskrzydlenie, obejście i natarcie czołowe. Jedynie zachodnio-niemieckie i brytyjskie regulaminy nie rozpatrują natarcia czołowego jako odrębnej formy manewru. Ponadto dochodzi manewr w pionie i manewr przenikania.

Ogólna charakterystyka poszczególnych form manewru.

Przełamanie - polega na naruszeniu systemu obronnego przeciwnika ogniem broni jądrowej i klasycznej przy jednoczesnym uderzeniu masą wojsk pancernych i zmechanizowanych, atakujących przedni skraj oraz wdarciu się ich w głąb jego obrony. Dotychczas była to podstawowa forma manewru w działaniach obronnych. Przełamanie organizuje się¹ wykonuje głównie wtedy, gdy warunki pola walki nie sprzyjają lub wprost uniemożliwiają zastosowanie manewru oskrzydlenia lub przenikania. Poza tym topograficzne właściwości terenu muszą umożliwiać podczas przełamania równoczesne użycie różnych rodzajów wojsk i broni na danym kierunku uderzenia. Przełamanie będzie zazwyczaj poprzedzone silnymi uderzeniami atomowymi, skoordynowanymi z ogniem artylerii klasycznej i działaniem lotnictwa.

Celem przełamania jest jak najszybsze wnikięcie poprzez przedni skraj w głąb obrony przeciwnika, rozwinięcie natarcia w głębi i uzyskanie takiego powodzenia, które umożliwi wytworzenie się warunków na oskrzydlenie i okrążenie.

Oskrzydlenie - polega na skierowaniu głównego uderzenia w jedno lub dwa skrzydła wojsk przeciwnika lub na kierunku /kierunkach/ ważnego obiektu w głębi obrony przy jednoczesnym wiązaniu go częścią sił od czoła. W zależności od sposobu wyprowadzenia głównego uderzenia rozróżnia się oskrzydlenie jedno i dwustronne. Manewr na oskrzydlenie przeprowadzany jest zazwyczaj w ścisłym współdziałaniu taktycznym i ogniowym z wojskami nacierającymi od czoła oraz z desantami powietrznymi. Na kierunku nadmorskim może jeszcze dojść współdziałanie z desantem morskim. Bardzo często są stosowane taktyczne desanty powietrzne podczas manewru oskrzydlenia w celu okrążenia przeciwnika. Celem oskrzydlenia jest przeszkodzenie przeciwnikowi w wycofaniu się z czołowych pozycji lub rejonu obrony oraz stworzenie warunków na okrążenie i likwidację wojsk obrony.

Obejście - jako forma manewru stosowane jest w toku działań zaczepnych w głębi operacyjnej i taktycznej przeciwnika. Wykonywane jest na kierunku ważnego obiektu na tyłach przeciwnika, mającego duże znaczenie dla danego związku

operacyjnego lub taktycznego w toku działań zaczepnych.

Manewr ten polega na wykonaniu uderzenia na kierunku, który umożliwia wyjście na głębokie tyły i obejście określonego obiektu stacjonarnego lub ruchomego /węzeł komunikacyjny, składy i magazyny, baza lotnicza, ześrodkowane odwody itp./. Obejście wykonywane jest najczęściej bez współdziałania taktycznego i ogniowego z wojskami nacierającymi od czoła, natomiast z reguły przy współdziałaniu z desantami powietrznymi. Ta forma manewru stosowana jest w różnych celach:

- izolacji na określonym kierunku wojsk pierwszego rzutu przeciwnika od jego odwodów, poprzez blokowanie ich walką;

- zaatakowania wojsk pierwszego rzutu lub odwodu od tyłu, w głębi obrony przeciwnika w celu ich rozbitcia.

- opanowanie ważnej arterii komunikacyjnej w głębi obrony, co sparaliżuje lub poważnie zakłóci i utrudni ruch wojsk i zaopatrywania w kierunku dofrontowym.

Na korzyść związku taktycznego, wykonującego obejście może być wykonane - jako wsparcie - uderzenie lotnicze lub raketowo-atomowe.

Natarcie czołowe - polega na aktywnym działaniu zaczepnym w szerszym pasie frontu przeciw słabszym siłom przeciwnika. Najczęściej prowadzi się je na kierunkach pomocniczych i drugorzędnych w stosunku do głównego kierunku działań zaczepnych. Ta forma manewru występuje równocześnie z innymi, jak przełamanie i oskrzydlenie oraz przenikanie. W natarciu czołowym nie określa się z reguły głównego i pomocniczego kierunku uderzenia, a tylko poszczególne obiekty działań zaczepnych. Celem natarcia czołowego będzie związanie walką określonych sił przeciwnika dla odciążenia głównego kierunku uderzenia gdzie zastosowano manewr przełamania lub oskrzydlenia, a także częściowe wyparcie przeciwnika z zajmowanych przez nich pozycji.

Manewr przenikania - polega na działaniu wojsk różnych szczebli taktycznych na poszczególnych kierunkach. Pododdziały i oddziały przenikają przez luki lub odstępy taktyczne w ugrupowaniu obronnym przeciwnika. Celem tego jest wejście głęboko w strefę działań bojowych obrony i kontynuowania natarcia w jego głębi. Manewr ten będzie koordynowany z natarciem wojsk głównych sił od czoła i działaniem grup wojsk specjalnego przeznaczenia.

Manewr w pionie - oznacza przerzut drogą powietrzną nie tylko taktycznych desantów - z dywizji i korpusów armijnych jak i jednostek powietrzno-desantowych, lecz również większe ilości wojsk lądowych. W działaniach zaczepnych stosuje się na coraz większą skalę taktyczne desanty wojsk lądowych, przerzucanych organicznym sprzętem lotniczym, znajdującym się na wyposażeniu związków taktycznych.

Manewr w pionie będzie wykonywany zawsze w koordynacji z różnymi formami manewru jak przełamanie, oskrzydlenie i obejście, czyli we współdziałaniu taktycznym a często również ogniowym z wojskami prowadzącymi natarcie od czoła.

Na zakończenie niniejszego rozdziału należy powiedzieć jeszcze o poglądach zachodnich na stosowanie broni jądrowej na współczesnym polu walki. Broń jądrowa warunkuje i zarazem umożliwia według poglądów amerykańsko-brytyjskich i zachodnioniemieckich:

- znaczne zwiększenie szerokości pasów i odcinków natarcia;
- wydłużenie głębokości zadań w natarciu;
- wzrost tempa działań bojowych;
- szybsze i całkowite obezwładnienie oraz zniszczenie podstawowej siły wojsk przeciwnika.

Wprawdzie truizmem jest powtarzanie, że broń jądrowa nawet szczebla taktycznego stanowi potężny środek ogniowego wsparcia wojsk, szczególnie w działaniach zaczepnych, nie mniej uważam za celowe powtórzenie podkreślić to zdanie. Wynika to z tego, że przede wszystkim regulaminy amerykańskie i zachodnioniemieckie bardzo mocno akcentują rolę broni jądrowej na współczesnym polu walki. Nakazują one dowódcom różnych szczebli dowodzenia umiejętne planowanie jej użycia

i szybkie wykorzystanie efektów jej uderzeń w natarciu. Niezależnie od ówczesnych, szkolenia sztabów oraz wojsk w warunkach "umownego" użycia broni klasycznych przeprowadza się wraz częściej manewry w warunkach pozorowanego stosowania uderzeń rakietowo-jądrowych ect.

Według poglądów zachodnich przewiduje się użycie broni jądrowej na decydujących i głównych kierunkach działań zaczepnych. Celem uderzeń jądrowych ma być wyeliminowanie uprzednio dobrze rozpoznanych obiektów w ugrupowaniu obronnym przeciwnika, decydujących o trwałości i skuteczności jego obrony, czyli stanowiących największe przeszkody dla pomyslnego natarcia. Niemniej broń atomowa może być również wykorzystana na kierunkach pomocniczych i drugorzędnych, oczywiście w mniejszej ilości oraz mniejszego wagomiaru. Jednocześnie regulaminy amerykańskie, i zachodnio-niemieckie i brytyjskie zwracają uwagę na koordynowanie uderzeń jądrowych z ogniem broni konwencjonalnej i działaniem lotnictwa wsparcia.

Uderzenia artyleryjsko-rakietowo-jądrowe winny być - według ich poglądów - wykonywane na całą głębokość obrony przeciwnika. Przede wszystkim na głównym kierunku natarcia w celu optymalnego obezwładnienia i zniszczenia jego siły żywej, wszelkich środków ogniowych a w pierwszej kolejności wyrzutni rakietowo-atomowych oraz pancernej techniki bojowej ect. Celem takich uderzeń jest utworzenie na głównym kierunku natarcia dużej strefy zniszczeń, tzw. marowej strefy, poprzez którą wojska prowadzące natarcie szybko wnikną w głębię obrony przeciwnika i załamają jego koncepcję obrony. A w rezultacie zniszczenia na danym kierunku działań większości jego sił i środków uzyskać mają one swobodę manewru w głębi operacyjnej.

Obiektami uderzeń broni jądrowej w natarciu powinny - według zachodnich regulaminów - być w następującej kolejności:

- wyrzutnie rakietowo-jądrowe i artyleria;
- odwody i ugrupowania wojsk pancernych;
- stanowiska dowodzenia oddziałów i związków taktycznych;

- siły i środki systemu radiolokacyjnego i radioelektronicznego;
- inżynierskie umocnienia oraz wojska przeciwnika, znajdujące się zarówno w taktycznej jak operacyjnej strefie obrony;
- lotniska, składy tyłowe, węzły komunikacyjne, przeprawy wodne itp.

Zaleca się wykonywać uderzenia jądrowe - oczywiście o małym wagomiarze - nie tylko na bataliony lecz i kompanie piechoty zmechanizowanej i czołgów.

Ponadto broń jądrowa może być użyta przez dowódców poszczególnych szczebli organizacyjnych w celu wyraźnego poprawienia stosunku sił na własną korzyść na określonym kierunku, wsparcia taktycznych desantów powietrznych oraz izolacji wojsk pierwszego rzutu obrony od drugich rzutów.

W planowaniu natarcia korpusu armijnego zakłada się zadanie bronią atomową poważnych strat przeciwnikowi znajdującemu się w obronie, a w konsekwencji rozbicie i zniszczenie jego głównych środków ogniowych oraz odwodów. W ten sposób mają być wytworzone przesłanki do szybkiego przekłamania taktycznej strefy obrony przez wojska I-go rzutu, pomyślnego rozwijania natarcia w głębi obrony oraz zapewnienia sobie dogodnych warunków wprowadzenia do walki odwodów i swobodnego nimi manewru w przestrzeni operacyjnej przeciwnika.

W działaniach zaczepnych broń atomowa może być użyta w artyleryjsko-lotniczo-atomowym przygotowaniu natarcia oraz atomowym wsparciu natarcia.

Atomowe przygotowanie natarcia wykonane może być zarówno wyłącznie ładunkami jądrowymi jak i w koordynacji z ogniem artylerii klasycznej oraz uderzeniami taktycznego lotnictwa wsparcia. Jeżeli zaplanowane zostanie wyłącznie atomowe przygotowanie natarcia, będzie ono wykonane amunicją jądrową artylerii /haubicami 155 mm, 203,2 mm, armatami 175 mm/ oraz pociskami raketowymi Honest John i Sergeant. Samoloty lotnictwa taktycznego, wspierającego natarcie mogą zrzucać bomby jądrowe i odpalać rakietę powietrzne - ziemia.

Atomowe przygotowanie natarcia poprzedzać ma ogień artylerii klasycznej. Natomiast w wypadku zaplanowania atomowego i klasycznego przygotowania natarcia, biorą w nim udział równocześnie raketowe i artyleryjskie środki przenoszenia broni jądrowej oraz amunicji konwencjonalnej.

Jak wynika z ówczesnych i manewrów, przygotowanie ogniowe natarcia w obu wariantach przeprowadzane jest najczęściej około 30 minut przed wyjściem wojsk do ataku przedniego skraju obrony. Czas jego trwania wynosi przeważnie kilkanaście minut. Niekiedy, na bardzo trudnym kierunku natarcia, atomowe przygotowanie natarcia może być wykonane na 1-2 godziny przed jego rozpoczęciem. Będzie ono miało miejsce wtedy, gdy zostaną zastosowane podziemne i naziemne wybuchy jądrowe w celu zniszczenia fortyfikacji, większych mostów, dużych węzłów kolejowych itd. Na wojsko przeciwnika zaleca się stosować głównie wybuchy napowietrzne, jako najskuteczniejsze pod względem niszczenia siły żywej. Do atomowego wsparcia natarcia będą używane ładunki jądrowe o różnym wagomiarze. W celu obezwładnienia i zniszczenia sił i środków bojowych przeciwnika rozmieszczonych w taktycznej strefie obrony używać się będzie w atomowym przygotowaniu najczęściej głowic jądrowych do pocisków artyleryjskich od 0-5 do 2 KT oraz do pocisków raketowych - od 2,5 do 47 KT. Na odwody pancerne i wyrzutnie operacyjnych pocisków raketowo-jądrowych, znajdujące się już w operacyjnej strefie obrony, wagomiar używanej amunicji jądrowej może wynosić od 20 - do 500 KT.

Atomowe wsparcie natarcia - realizowane jest w toku rozwijającego się natarcia. Wykonywane jest w ścisłym powiązaniu z manewrem i zadaniami wojsk pierwszego rzutu oraz odwodu ogólnego. Polega na zaplanowanych uderzeniach jądrowych na określone, z góry wykryte cele, oraz na uderzeniach realizowanych na sygnał lub żądanie w wypadku pojawienia ^{się} w czasie walki nowych obiektów, które można szybko zniszczyć tylko amunicją jądrową. Dywizje pierwszego rzutu zabezpieczają organicznymi środkami uderzenia jądrowe na głębokość do 25-30 km w obszarze przeciwnika, korpusy

armijne do 80-90 km. Taktyczne lotnictwo wsparcia, które na korzyść korpusu armijnego może wykonać w okresie ^{jego} natarcia przeciętnie od 40 do 60 samolotów^{olot}, wykonuje uderzenia z powietrza na obiekty położone w taktycznej i operacyjnej strefie obrony przeciwnika. Nie bliżej jednak jak 30-40 km od czoła nacierających wojsk.

Orientacyjny przydział i podział broni jądrowej w okresie natarcia związków taktycznych.

Dywizja amerykańska otrzymuje od 7 do 10 ładunków jądrowych, korpus armijny od 40 do 80. Najczęściej jednak korpus armijny otrzymuje około 40 ładunków jądrowych różnego wagomiaru do haubic, armat i pocisków raketowych.

Typowy podział tego limitu amunicji jądrowej przedstawia się następująco:

- na atomowe przygotowanie natarcia bez względu na jego wariant przeznaczają się około 50-60 % ilości przydzielonych głowic jądrowych;
- na atomowe wsparcie natarcia w toku walki w głębi obrony przeciwnika około 20-30 % ładunków jądrowych;
- rezerwa około 20 %, która znajduje się w dyspozycji dowódcy danego związku taktycznego, przeznaczona jest na nieprzewidziane obiekty lub sytuacje bojowe.

Regulaminy wojskowe i specjalne instrukcje przewidują prawdopodobieństwo użycia przez wojska NATO na współczesnym polu walki broni chemicznej, bakteriologicznej oraz bojowych środków promieniotwórczych. Z poglądów panujących przede wszystkim w armiach amerykańskiej, zachodniemieckiej i brytyjskiej - wynika możliwość zastosowania tych środków jako broni masowego rażenia. Celem użycia tej toksycznej i obezładniającej broni ma być spotęgowanie efektywności ognia konwencjonalnego i uderzeń jądrowych,

Zaleca się stosowanie w natarciu nietrwałych, bojowych chemicznych środków trujących, by nie doprowadzić do dłuższego skażenia terenu. Chodzi bowiem o to, aby w optymalnym stopniu obezładnić wojska przeciwnika a jednocześnie udostępnić teren w jak najkrótszym czasie własnym wojskom. Nietrwałe^{bojowe} środki trujące przewiduje się użyć na takie obiekty,

które powinny być nimi porażone ale nie zniszczone. Skuteczność zastosowania różnych gazów trujących zależy jest w znacznym stopniu od lokalnych warunków atmosferycznych. Natomiast trwałe środki trujące mogą znaleźć zastosowanie w celu obezwładnienia lub zniszczenia ważnych obiektów, położonych w głębi obrony przeciwnika, które nie przewiduje się obsadzić własnymi wojskami. Tego rodzaju środki mogą być użyte także w czasie natarcia dla zabezpieczenia skrzydła głównego zgrupowania wojsk.

Broń bakteriologiczna - może być stosowana w celu masowej infekcji groźnych i niebezpiecznych chorób zakaźnych, jak tyfus plamisty, żółtaczka, cholera, dżuma i malaria wśród wojsk jak i ludności cywilnej zaplecza. W celu stworzenia ognisk epidemii, dywersanci i agenci mają zadanie umieszczać flakony z bakteriami różnych infekcyjnych i masowych chorób zakaźnych. np. w źródłach wody pitnej /studniach, stacjach filtrów wodociągów miast ect/. Głównymi obiektami użycia broni bakteriologicznej na polu walki będą wojska przeciwnika w rejonach ześrodkowań, urządzenia tyłowe, jak składy i magazyny żywnościowe, jednostki zaopatrzenia itd.

Zastosowanie broni bakteriologicznej bezpośrednio wśród wojsk pierwszego rzutu przeciwnika wydaje się mało prawdopodobne ze względu na niebezpieczeństwo przeniesienia infekcji na własne wojska. Z tych względów broń ta - o ile zostanie użyta - będzie stosowana na głębszych tyłach wojsk frontowych i na zapleczu wśród ludności cywilnej dużych miast oraz rejonów przemysłowych.

Bojowe środki promieniotwórcze - mogą być używane w różnych okresach walki na obiekty, które nie planuje się obsadzić własnymi wojskami w toku natarcia. Podkreśla się, że użycie środków promieniotwórczych powinno być zaplanowane w ścisłej koordynacji z uderzeniami broni jądrowej i klasycznej. Bojowe środki promieniotwórcze nakazuje się stosować przy stawianiu pasów zapór o wysokim stopniu radioaktywności na kierunkach podejścia bliskich odwodów operacyjnych przeciwnika. Poza tym mogą być używane w celu

radioaktywnego skażenia większych składów i magazynów, baz lotniczych i morskich, ważniejszych węzłów komunikacyjnych itd., znajdujących się na głównym kierunku działań w pasie natarcia.

II. Miejsce, rola i zadania korpusu armijnego w operacji zaczepnej armii polowej

Korpus armijny sił lądowych Stanów Zjednoczonych, NRF i W. Brytanii jest wyższym związkiem taktycznym o niestałym składzie. Występuje zazwyczaj w działaniach bojowych w armii polowej. Jedynie w brytyjskich siłach lądowych korpus armijny działa w składzie grupy armii. Sytuacje bojowe, w których korpus armijny poprowadzi samodzielnie działania zaczepne będą raczej należały do wyjątków. W takim przypadku korpus armijny po wykonaniu postawionego przed nim zadania bojowego przejdzie do odwodu Grupy Armii, ewentualnie Armii Polowej. Rola korpusu armijnego, który występuje w działaniach bojowych armii polowej określona jest zadaniem i miejscem w ugrupowaniu operacyjnym tejże armii. Znaczne nasycenie armii polowej środkami uderzeń jądrowych, umożliwia - według poglądów amerykańskich - ugrupowanie jej w jednym rzucie operacyjnym. Armia polowa Stanów Zjednoczonych ugrupowana w jednym rzucie operacyjnym ma być zdolna, szczególnie w początkowym okresie wojny, do przełamania obrony przeciwnika na całą głębokość działań. W związku z tym korpus armijny prowadzący działania bojowe w składzie armii polowej będzie znajdował się przeważnie w jej pierwszym rzucie operacyjnym. Nie wyklucza się jednak sytuacji bojowej, w której korpus armijny znajdzie się w drugim rzucie armii. Podczas ćwiczeń i manewrów sił zbrojnych NATO armie polowe przyjmują najczęściej ugrupowanie operacyjne w jednym rzucie.

Korpus armijny pierwszego rzutu operacyjnego może prowadzić działania zaczepne na głównym lub pomocniczym kierunku armii polowej. Prowadząc natarcie na głównym kierunku realizuje podstawowe zadania armii polowej w następującej kolejności:

- przełamuje obronę przeciwnika na całą głębokość taktyczną;
- rozbija i niszczy bliższe odwody operacyjne;
- przełamuje armijną rubież obrony;
- rozwija powodzenie w głębi operacyjnej obrony przeciwnika samodzielnie lub we współdziałaniu z wprowadzonym do walki odwodem armijnym.

Na pomocniczym kierunku uderzenia Armii Polowej korpus armijny otrzymuje zazwyczaj zadania polegające w swej istocie na jak najlepszym zabezpieczeniu skrzydła jej zgrupowania, wykonującego główne uderzenie. Oczywiście zadanie to realizuje w natarciu w celu ułatwienia osiągnięcia powodzenia sił prowadzących działanie zaczepne na głównym kierunku uderzenia armii polowej. Jednakże - według amerykańskich poglądów - gdy w toku walki zaistnieje możliwość uzyskania większego powodzenia na kierunku pomocniczym, armia polowa może ten czynnik wykorzystać i przenieść tam większą część sił i środków, czyniąc z drugorzędnego kierunku główny.

Natomiast korpus armijny występujący w odwodzie operacyjnym grupy armii lub armii polowej będzie wprowadzany do walki z reguły po wykonaniu zadania następnego przez korpusy pierwszego rzutu. Zadaniem jego będzie rozwinięcie powodzenia w operacji zaczepnej armii i wykonanie zadania danego etapu armijnej operacji. Niemniej przewiduje się konieczność wprowadzenia korpusu armijnego - jako ^{odvodu} operacyjnego - dużo wcześniej do bitwy, niż planowano. Np. może zaistnieć taka sytuacja w toku wykonywania jeszcze zadania następnego przez korpusy armijne pierwszego rzutu. W tym wypadku zadanie odwodu operacyjnego polegać będzie na wsparciu natarcia korpusów pierwszorzutowych przy dołamaniu określonej rubieży obrony przeciwnika, stanowiącej trudniejszą niż przypuszczano i oceniono przeszkodę do pokonania. Taką przeszkodą może być dodatkowy pas obrony pomiędzy taktyczną a operacyjną strefą obrony lub przedni skraj pasa obrony w głębi operacyjnej.

III. Skład, wzmocnienie i możliwości bojowe korpusu armijnego

Jak już zaznaczono, skład korpusu armijnego omawianych sił lądowych NATO nie jest stały. Korpus armijny może posiadać od dwóch do pięciu dywizji zmechanizowanych i pancernych. Jak wynika z praktyki ćwiczeń i manewrów w skład korpusu armijnego NRF, USA i W. Brytanii wchodzi najczęściej trzy - cztery dywizje, w tym jedna lub dwie pancerne. Ilość dywizji w korpusie armijnym zależy od wielu różnych czynników, jak zadania bojowego, liczby dywizji występujących w armii polowej, konkretnej sytuacji ^{polu} walki itd. Nadmienić należy, że brytyjski korpus armijny, posiadający w swej organizacji trzy etapowe sztaby dywizji, najczęściej posiada sześć do ośmiu brygadowych grup piechoty i pancernych, z których organizuje dywizje. Niekiedy dowódca brytyjskiego korpusu armijnego może zorganizować z przydzielonych mu brygad^{wy} grup jedną lub dwie dywizje, dowodząc bezpośrednio pozostałymi brygadowymi grupami.

Wzmocnienie korpusu armijnego w natarciu zależy jest - podkreśla się w regulaminach zachodnich sił lądowych - od szeregu czynników:

- zadania bojowego;
- charakteru obrony przeciwnika;
- oceny sił i przewidywanych możliwości przeciwnika;
- właściwości topograficznych terenu;
- sił i środków danego związku operacyjnego.

Korpus armijny znajdujący się na głównym kierunku operacji zaczepnej armii polowej może otrzymać orientacyjnie następujące wzmocnienie:

1. Amerykańskie korpus armijny

- batalionów śmigłowców transportowych	1
- rozpoznawczych pułków pancernych	1
- s. batalionów czołgów	2-3
- dywizjonów pocisków raketowych	3-4
- w tym: d "Sergeant"	1
d Honest John	2-3
- dywizjonów artylerii	7-10

w tym: d. hb 203,2 mm	2-3
d. ar. 175 mm	1-2
d. hb 155 mm	1-2
d. hb 105 mm	3
- dywizjonów artylerii przeciwlotniczej /klasycznej/	4
- dywizjonów przeciwlotniczych pocisków raketowych "Hawk"	4
- batalionów inż.-saperskich	6
- kompanii budowy mostów	2
- ładunków /głowic/ jądrowych	40-80

Jak z powyższych założeń wynika, korpus armijny na głównym kierunku działań zaczepnych armii polowej może otrzymać wzmocnienie w artylerii i wyrzutniach pocisków raketowych kalsy ziemia - ziemia około 15 dywizjonów. Najczęściej stosowane normy wzmocnienia dla korpusu armijnego w natarciu są nieco niższe i wynoszą około 10-12 dywizjonów artylerii i wyrzutni pocisków raketowych oraz około 40 głowic jądrowych.

2. Zachodniemiecki korpus armijny

- samodzielnych brygad zmechanizowanych	1 /wyjątkowo/
- batalion /pułk/ rozpoznawczy	1
- batalion powietrzno-desantowy	1
- dywizjonów artylerii	2-3
w tym: d. hb 203,2	1
d. hb. 155	1-2
- dywizjonów artylerii przeciwlotniczej /klasycznej/	1-2
- batalionów łączności	1
- batalionów inżynieryjno-saperskich	1-2
- kompanii mostowych	2
- ładunków /głowic/ jądrowych	20-40

3. Brytyjski korpus armijny

W skład korpusu armijnego może wchodzić kilka sztabów dywizyjnych /obecnie trzy sztaby/, od 6 do 8 brygadowych grup, w tym z reguły dwie brygadowe grupy pancerne, oraz jednostki rodzajów wojsk i służb.

owych
Dowództwo korpusu organizuje z przydzielonych mu brygad grup piechoty i pancernych oraz jednostek rodzajów wojsk i służb określoną liczbę dywizji na bazie dywizyjnych sztabów.

Niemniej dowództwo korpusu może kierować grupami brygadowymi bezpośrednio w ilości do pięciu brygadowych grup.

Niżej podany jest przykładowo jeden z wariantów składu korpusu armijnego W. Brytanii, który będzie występował najczęściej na polu walki:

- sztabów dywizji 3
- rozpoznawczych pułków samochodów pancernych 2-3^{x/}
- pułków transportów opancerzonych 2-3^{x/}
- brygadowych grup piechoty 4-6
- brygadowych grup pancernych 2
- pułków pocisków raketowych Corporal lub Blue Water 1-2^{x/}
- pułków artylerii mieszanej 1-3^{x/}
- pułków artylerii haubic 155 mm 4-10^{x/}
- brygada artylerii przeciwlotniczej 1-2^{x/}
w tym w każdej brygadzie:
 - a/ pułków przeciwlotniczych pocisków kierowanych Thunderbird 1
 - b/ pułków 40 mm przeciwlotniczych armat 4
- pułków przeciwpancernych pocisków raketowych "Malkara" 1^{x/}
- pułków inżynieryjno-saperskich 2^{x/}
- głowic jądrowych do pocisków artyleryjskich i raketowych 60 i więcej

Korpus armijny o podanym składzie organizacyjnym posiada już środki wzmocnienia.

x/

Elementy typowego wzmocnienia w brytyjskim korpusie armijnym.

Możliwości bojowe korpusu armijnego. Szerokość pasa natarcia korpusu armijnego i głębokość zadań wynikają ze składu bojowego danego **związku taktycznego**, jego wzmocnienia, szczególnie w środkach broni masowego rażenia. Analogiczne możliwości dywizji pierwszego rzutu wpływają na bojowe możliwości całego korpusu armijnego. Poza tym znaczny wpływ na omawiane możliwości bojowe w natarciu mają właściwości terenu, warunki atmosferyczne i pora roku, sytuacja w powietrzu, stan bojowy i moralny wojsk przeciwnika oraz stopień jego przeciwdziałania w obronie.

Na podstawie poglądów i ogólnych zasad regulaminowych oraz ćwiczeń i manewrów wojsk lądowych głównych państw - sygnatariuszy NATO, możliwości te przedstawione są orientacyjnie w tabeli 1.

Tabela 1

Pododdziały i oddziały Związki taktyczne	Szerokość odcinka, pasa natarcia / w km /	Głębokość zadań / w km /	
		bliższego	następnego
bp, bcz	1-3	3-4	8-10
BZ, BPanc	6-12	8-10	15-20
DZ	20-30	15-20	30-40
DPanc	20-35	15-20	35-45
KA	50-80	35-40	80-120

Podkreślić należy, że powyższe normy taktyczne, dotyczące możliwości bojowych w natarciu powinno traktować się w sposób orientacyjny. Jest to uzasadnione tym, że w poszczególnych ćwiczeniach wojsk NATO spotyka się często dywizje prowadzące działania zaczepne w pasie 40-50 km szerokości. Oprócz tego w szkoleniu dowódców amerykańskich i zachodnioniemieckich akcentuje się bardzo silnie, że nie wolno schematycznie stosować norm taktycznych. Oczywiście konkretne sytuacje bojowe na polu walki determinują w tym zakresie decyzję dowódców odnośnych szczebli organizacyjnych.

Ogólnie, zakładane średnie tempo natarcia w siłach lądowych poszczególnych państw - sygnatariuszy NATO waha się od 40 do 60 km na dobę. W warunkach zmasowanego użycia bmar tempo natarcia wojsk na określonych kierunkach może dochodzić do 100 i więcej km na dobę. Nie ulega wątpliwości, że w warunkach współczesnego pola walki tempo natarcia uzależniona będzie od konkretnie wytworzonej sytuacji bojowej na danym kierunku oraz od szeregu innych czynników. W każdym razie usilne dążenie na Zachodzie do podwyższania tempa natarcia oraz do stworzenia okoliczności na zaskoczenie w działaniach bojowych znajduje swój wyraz także w lansowanych działaniach kinestycznych i tzw. sile "drugiego wiatru" /second wind mobility/. Ten rodzaj działań bojowych ma być umożliwiony i realizowany poprzez zwiększenie ilości statowych śmigłowców w batalionach lotniczych dywizji i korpusów. Niezależnie od tego organizowane są nowe dywizje w amerykańskich siłach lądowych na wzór 1 DKP, działającej w Wietnamie Południowym, stanowiącej niejako zalążek związków taktycznych, przewidzianych do działań kinestycznych w przyszłości na większą skalę.

IV. Ugrupowanie bojowe korpusu armijnego

Rozmieszczenie sił i środków bojowych związków taktycznych i oddziałów w terenie w celu jak najlepszego wykonania zadania nazywane jest - w regulaminach zachodnich - ugrupowaniem bojowym. Ponadto w regulaminach podkreśla się, że zastosowane ugrupowanie bojowe do natarcia powinno zapewniać jak najsprawniejszą realizację myśli przewodniej i decyzji dowódcy rozegrania walki z przeciwnikiem. Poprzez właściwe rozśrodkowanie wojsk i sprzętu w terenie winno ono optymalnie zabezpieczyć siłę żywą i środki techniki bojowej przed skutkami ewentualnych uderzeń bmar przeciwnika. Jednocześnie rozśrodkowanie sił i środków musi być utrzymane w takich rozmiarach, aby nie osłabiło własnego uderzenia i nie utrudniało ruchu oraz manewr nimi w natarciu. W tym celu stosuje się szersze odcinki i pasy natarcia, znaczne odstępy taktyczne pomiędzy pododdziałami, oddziałami i związkami taktycznymi, głębsze rozmieszczenie odwołów ogólnych i specjalnych, rozśrodkowanych na dużej powierzchni terenu.

Ugrupowanie bojowe korpusu armijnego zależne jest od szeregu czynników, m.innymi od:

- otrzymanego zadania;
- aktualnego stanu własnych sił i środków;
- ilości i wagomiaru zaplanowanych uderzeń jądrowych;
- oceny możliwości obronnych przeciwnika;
- właściwości terenu

Praktykowana średnia głębokość ugrupowania bojowego pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych omawianych wojsk lądowych państw - sygnatariuszy NATO oraz odległość poszczególnych SD od przedniego skraju w działaniach zaczepnych przedstawiona jest w tabeli 2.

Tabela 2

Pododdział, oddział, związek taktyczny	Głębokość ugrup. bojowego w km	Odległość SD od przedniego skraju w km		
		wysuniętego	głównego	tyłowego
bp, bez	2-3		1,5	
BZ, BPanc	8-20	1,5-2	4-6	10-15
DZ	20-50	4-6	8-12	20-30
DPanc	30-50	4-6	8-12	20-30
KA	40-100	8-15	20-30	40-90

A. Ugrupowanie bojowe amerykańskiego korpusu armijnego, który znajduje się w pierwszym rzucie operacyjnym Armii Polowej na głównym kierunku działań zaczepnych, będzie składać się najczęściej z następujących elementów:

- pierwszego rzutu;
- odwodu ogólnego;
- grupy artylerii wsparcia ogólnego;
- grupy wyrzutni pocisków raketowych;
- grup artylerii przeciwlotniczej;
- odwodów specjalnych /pancernego, inżynieryjnego, ruchowego, inaczej nazywanego przeciwdesantowym/.

Pierwszy rzut korpusu /dwie - trzy dywizje zmechanizowane/ rozmieszcza się na głębokość 15-25 km od linii wojsk czołowych. Zadanie bojowe wykonuje się poprzez przełamanie głównego pasa obrony przeciwnika i rozwinięcia powodzenia z wyjściem na rubież obrony, położoną około 40 km od przedniego skraju. Po osiągnięciu rubieży, nakazanej w zadaniu następnym, pierwszy rzut korpusu kontynuując natarcie zapewnia jednocześnie warunki wprowadzenia odwodu tego związku taktycznego. Z wojskami pierwszego rzutu będą współdziałać taktyczne desanty powietrzne, organizowane z etatowych batalionów lotniczych dywizji i korpusu. W zależności od możliwości, własnych potrzeb i konkretnej sytuacji pola walki oraz wzmocnienia w śmigłowce, korpus armijny może przerzucić drogą powietrzną od 2 - 3 kompanii do 2 - 3 batalionów. Użycie taktycznych desantów powietrznych będzie miało miejsce przeważnie na głównym kierunku natarcia.

W niektórych przypadkach korpus armijny może współdziałać z brygadą a nawet dywizją powietrzno-desantową, którą wysadzono na głębsze tyły przeciwnika. Z reguły będzie to na bardzo ważnym kierunku operacyjnym działań zaczepnych Armii Polowej, w skład której wchodzi dany korpus armijny.

Sprawa taktycznych desantów powietrznych wymaga nieco szerszego naświetlenia. Omówieniu tego zagadnienia poświęcono następny rozdział akryptu.

Odwód ogólny korpusu /zazwyczaj dywizja pancerna/ stanowić ma rozstrzygający środek walki dowództwa korpusu, które w sposób decydujący wpływa nim na przebieg walki. Rozmieszczony jest średnio 30-40 km od przedniego skraju na powierzchni około 400 - 600 km². Po wykonaniu zadania następnego przez dywizje pierwszorzutowe jest on wprowadzany do walki na tym kierunku, gdzie zarysowało się największe powodzenie. Zadanie odwodu ogólnego sprowadza się głównie do rozwinięcia i pogłębienia powodzenia, wzmocnienia wojsk pierwszego rzutu oraz wyjścia w głębi obrony przeciwnika na rubież położoną około 100 km od przedniego skraju. Ponadto odwód ogólny może być użyty w pewnych krytycznych sytuacjach

pola walki całością lub częścią sił tylko do wzmocnienia wojsk pierwszego rzutu, które odpierają silne kontrataki lub przeciwuderzenie przeciwnika. W niektórych warunkach może on wykonywać również samodzielne zadania na określonym kierunku.

Z reguły odwód ogólny korpusu armijnego otrzymuje jednostopniowe zadania, które polega na przełamaniu armijnej rubieży obrony przeciwnika, rozbicia bliższych odwodów operacyjnych i wyjścia na rubież oddaloną od 80-120 km w głębi jego obrony. Odwód ogólny przy współdziałaniu z wojskami pierwszego rzutu korpusu armijnego ma także zabezpieczyć dogodne warunki wprowadzenia do bitwy odwodu operacyjnego.

Grupa artylerii korpusu stanowi grupę wsparcia ogólnego korpusu /GAWOK/. Dowódca artylerii korpusu organizuje GAWOK na następującej zasadzie. Z otrzymanych dywizjonów artylerii lufowej i wyrzutni raketowych, jako środki wzmocnienia korpusu armijnego, przydziela część do dywizji pierwszorzutowych, pozostawiając do bezpośredniej dyspozycji kilka dywizjonów, tworząc z nich grupę artylerii wsparcia ogólnego. Np. korpus armijny dostaje wzmocnienie w ilości 10 dywizjonów artylerii lufowej kalibru 105, 155, 175 i 203,2 mm, oraz 3-4 dywizjony raket, w tym jeden typu "Sergeant". Do dwóch dywizji swego pierwszego rzutu, korpus przydzielił sześć dywizjonów artylerii - haubic 105, 155 i 203,2 mm oraz jeden dywizjon raket "Honest John". Pozostałe cztery dywizjony haubic 203,2 mm i armat 175 mm oraz dwa trzy dywizjony wyrzutni pocisków raketowych "Honest John" organizowane są w grupę artylerii ogólnego wsparcia korpusu. Do tej grupy zalicza się także dywizjon "Sergeant", który zawsze jest samodzielnie rozmieszczony w terenie. Grupa artylerii wsparcia ogólnego korpusu może składać się wyłącznie z artylerii lufowej lub występować w mieszanym składzie z wyrzutniami raketowymi. Jeżeli wyrzutnie pocisków raketowych "Honest John", element składowy danej GAWOK, zajmują oddzielne rejony stanowisk startowych, dowodzenie zarówno artylerią lufową, raketami typu Honest John i Sergeant bez względu na rozlokowanie w

teren jest scentralizowane. GAWOK rozmieszcza swoje stanowiska ogniowe i startowe w odległości około 10-12 km od przedniego skraju obrony przeciwnika, natomiast dywizjon "Sergeant" - od 30 do 40 km.

Z kolei dowódcy artylerii dywizji pierwszego rzutu organizują grupy artylerii wsparcia ogólnego dywizji/GAWOD/ z artylerii organicznej i przydzielonej, po nasyceniu niezbędną ilością brygad pierwszego rzutu artylerią bezpośredniego wsparcia. Skład GAWOD wynosi przeciętnie 4-5 dywizjonów artylerii i rakiet.

Zadania GAWOK:

- zwalczanie artylerii średniej i ciężkiej oraz broni raketowo-atomowej przeciwnika;
- wsparcie ogniowe wojsk pierwszego rzutu korpusu i wydłużenie oraz zwiększenie ognia artylerii dywizyjnej;
- udział w odpieraniu kontrataków lub przeciwuderzenia przeciwnika;
- wsparcie ogniowe wprowadzanego do walki odwodu ogólnego korpusu.

Grupy artylerii przeciwlotniczej. Organizowane są z przydzielonych dywizjonów artylerii przeciwlotniczej /konwencyjonalnej i przeciwlotniczych pocisków raketowych/ do korpusu armijnego. Korpus armijny o składzie 3-4 dywizji otrzymuje zazwyczaj jako środki przeciwlotniczego wzmocnienia trzy - cztery dywizjony przeciwlotniczych pocisków raketowych typu "Hawk" i cztery dywizjony klasycznej artylerii przeciwlotniczej. Do pierwszorzutowych dywizji dowódca korpusnej artylerii przeciwlotniczej przydziela z reguły po jednym dywizjonie konwencyjonalnej artylerii przeciwlotniczej. Z pozostałej części tego typu artylerii przeciwlotniczej oraz z przeciwlotniczych pocisków raketowych "Hawk" organizowane są grupy artylerii przeciwlotniczej korpusu. Przeważnie każdy dywizjon artylerii tworzy samodzielną grupę artylerii plot. Dywizjon rozmieszcza się bateriami, najczęściej systemem szachownicy we własnym ugrupowaniu bojowym korpusu do natarcia. Odległość pomiędzy

bateriami artylerii przeciwlotniczej może wynosić od 8-12 km. Takie obiekty ugrupowania bojowego korpusu osłaniane są w pierwszej kolejności przez artylerię przeciwlotniczą, jak stanowiska dowodzenia, grupa artylerii wsparcia ogólnego tego związku taktycznego, odwód ogólny.

W każdej dywizji pierwszego rzutu przydzielony dywizjon artylerii przeciwlotniczej - zwykle plot armat 40mm - tworzy dywizyjną grupę przeciwlotniczą.

Zadania korpusnej grupy artylerii przeciwlotniczej sprowadzają się głównie do osłony ugrupowania bojowego korpusu przed lotnictwem ze szczególnym uwzględnieniem wymienionych już elementów. Poza tym dochodzi zwalczanie desantów powietrznych przeciwnika.

Odwody specjalne organizowane są w zależności od konkretnych warunków pola walki. Ostatnio amerykańscy wojskowi przywiązują do tego problemu duże znaczenie. Korpus armijny tworzy zazwyczaj w działaniach zaczepnych następujące odwody: pancerny, ruchowy /przeciwdesantowy/ i inżynierijno-saperski.

Odwód pancerny organizowany jest z przydzielonych korpusowi armijnemu batalionów czołgów średnich. W składzie odwodu pancernego występują przeciętnie 1-2 bataliony czołgów. Przewidziany on jest do następujących zadań:

- zastąpienie wyeliminowanych z walki czołgów dywizji pierwszego rzutu korpusu;
- zwalczanie czołgów przeciwnika, szczególnie podczas odpierania kontrataków;
- wejścia do walki w głębi obrony przeciwnika na samodzielnym kierunku lub razem z odwodem ogólnym korpusu.

Rozmieszcza się zwykle w rejonie odwodu ogólnego korpusu lub pomiędzy nim a wojskami pierwszego rzutu, w odległości 30-40 km od przedniego skraja własnych wojsk.

Odwód ruchowy /przeciwdesantowy/ organizowany jest przeważnie w sile rozpoznawczego pułku pancernego lub jednego - dwóch batalionów piechoty zmechanizowanej z odwodu ogólnego korpusu. Rozpoznawczy pułk pancerny może

spełniać rolę odwodu ruchowego, głównie w okresie przygotowawczym do natarcia, gdyż w toku rozwijania się działań zaczepnych wykonuje on jemu tylko właściwe zadania rozpoznania.

Zadania odwodu ruchowego /przeciwdesantowego/ sprowadzają się w zasadzie do zwalczania desantów powietrznych i grup dywersyjno-rozpoznawczych wewnątrz ugrupowania własnych wojsk, ze szczególnym uwzględnieniem obrony następujących elementów:

- stanowiska dowodzenia /głównego i tyłowego/;
- węzłów łączności i urządzeń zaopatrywania;
- stanowisk ogniowych i startowych artylerii i rakiet grupy artylerii wsparcia ogólnego.

Rozmieszczony jest pododdziałami w rejonie stanowiska dowodzenia, stanowisk ogniowych i stanowisk startowych grup artylerii.

Odwód inżynieryjno-saperski, najczęściej występuje w składzie 1-2 batalionów inżynieryjno-saperskich. Wykonuje następujące zadania:

- buduje stanowiska dowodzenia;
- naprawia, względnie buduje odcinki nowych dróg, mostów, wiaduktów;
- minuje teren na kierunkach zagrożenia wypadów wojsk przeciwnika;
- osłania skrzydło wprowadzanego do walki odwodu ogólnego korpusu lub odwodu pancernego;
- zaopatruje wojska w zdezaktywowaną wodę.

C. Ugrupowanie bojowe korpusu armijnego Bundeswehry

Korpus armijny NRF ma zasadniczo te same elementy ugrupowania bojowego co korpus amerykański. Ponadto może być organizowany, zarówno w korpusach armijnych jak i dywizjach pierwszego rzutu, odwód przeciwpancerny. Nie organizuje się natomiast ruchowego odwodu przeciwdesantowego.

Pierwszy rzut korpusu mogą tworzyć dwie - trzy dywizje zmechanizowane lub jedna - dwie dywizje zmechanizowane i jedna pancerna. Głębokość jego ugrupowania średnio

około 25 km.

Grupa artylerii korpuśnej może występować w składzie czterech dywizjonów artylerii /haubic 203,2 mm i armat 175 mm oraz wyrzutni pocisków raketowych. Rozmieszczana jest w odległości od przedniego skraju około 8 km.

Grupa artylerii przeciwlotniczej będzie w przyszłości w składzie dwóch-trzech dywizjonów przeciwlotniczych pocisków raketowych "Hawk". Chwilowo występują jednocześnie przeciwlotnicze pociski raketowe "Hawk" /po jednym dywizjonie/ i dywizjony przeciwlotniczych armat 40 mm.

Odwód pancerny może być w sile od wzmocnionego batalionu czołgów do brygady pancernej. Rozmieszczany jest w rejonie odwodu ogólnego korpusu. Kiedy będzie organizowany odwód przeciwpancerny, odwodu pancernego zwykle nie organizuje się.

Odwód przeciwpancerny organizowany może być w mieszanym składzie /jeden batalion czołgów średnich oraz jedna - dwie kompanie przeciwpancerne/. Na szczeblu dywizji odwodem przeciwpancernym będzie z reguły brygadowa kompania pancerna, wyciągnięta z którejś brygady pierwszego, najczęściej drugiego rzutu. Niezależnie od tego jest tendencja, aby większość środków przeciwpancernych znajdowała się bezpośrednio przy wojskach pierwszego rzutu. Rozmieszcza się go około 20 - 25 km od przedniego skraju.

Odwód inżynierski występuje zwykle w składzie batalionu inżynierskiego saperów. Rozmieszcza się w pobliżu głównego stanowiska dowodzenia korpusu.

Ugrupowanie bojowe brytyjskiego korpusu armijnego

Brytyjski korpus armijny będzie miał analogiczne elementy ugrupowania bojowego za wyjątkiem odwodu pancernego i ruchowego odwodu przeciwdesantowego, których nie organizuje. Oczywiście skład poszczególnych elementów ugrupowania bojowego będzie nieco odmienny od amerykańskiego.

Pierwszy rzut korpusu w zależności od składu danego związku taktycznego i sytuacji pola walki może być w sile

czterech do sześciu brygadowych grup piechoty i czołgów. Głębokość ugrupowania bojowego tego rzutu wynosi 10-15 km. Odwód ogólny będzie zwykle w składzie dwóch brygadowych grup /piechoty i czołgów lub tylko czołgów/. Zadania bojowe obydwu rzutów jak w korpusie amerykańskim, tylko płytsze pod względem głębokości natarcia. Odwód ogólny ugrupowuje się w odległości 20-30 km od przedniego skraju. Głębokość jego ugrupowania około 10 km.

Grupa artylerii korpusowej, nazywana jest często tradycyjnie armijną grupą artylerii /AGRA/ ze względu na to, że była kiedyś organizowana na bazie artylerii armijnej. Skład AGRA jest z reguły stały - dwa trzy pułki artylerii mieszanej. Rozmieszczana ona jest w odległości średnio, około 8-10 km od przedniego skraju. Jeśli korpus armijny zostanie wzmocniony dodatkowo pułkami artylerii średniej /haubic 155mm/, wtedy przydziela je do dywizji pierwszorzutowych. Dywizje tworzą dywizyjne grupy artylerii lub przydzielają do brygadowych grup pierwszego rzutu, jako artylerię bezpośredniego wsparcia i towarzyszącą im w natarciu.

Grupy artylerii przeciwlotniczej tworzone są na bazie przydzielonych do korpusu armijnego brygad artylerii przeciwlotniczej. Dowódca korpusu przydziela do dywizji pierwszego rzutu po 1-2 pułki artylerii plot 40 mm armat. Z pozostałych pułków 40 mm armat i pułków przeciwlotniczych pocisków raketowych tworzy się najczęściej trzy grupy artylerii przeciwlotniczej, rozmieszczane w ugrupowaniu wojsk korpusu. Zadania są analogiczne jak w artylerii przeciwlotniczej korpusu amerykańskiego.

Odwód inżynieryjny w składzie jeden - dwa pułki inżynieryjno-saperskie, rozmieszczany jest w odległości około 30 km od przedniego skraju własnych wojsk. Zadania typowe dla danego rodzaju wojsk występującego jako element ugrupowania odwodowego. Nie organizuje się odwodu pancernego i przeciwdesantowego.

VI. ORGANIZOWANIE TAKTYCZNYCH DESANTÓW POWIETRZNYCH I ZASADY DZIAŁANIA

1. Miejsce, skład i zadania taktycznych desantów powietrznych

Abstrahuje się tutaj oczywiście od pewnych sytuacji, kiedy na kierunku natarcia danego korpusu armijnego może działać brygada lub dywizja powietrzno-desantowa, które znajdują się zwykle w dyspozycji dowódcy TDW albo Grupy Armii lub Armii Polowej.

Zajmiemy się taktycznymi desantami powietrznymi organizowanymi przez związki taktyczne sił lądowych. Desanty te będą organizowane przez korpusy armijne i dywizje następująco:

- dywizja może wydzielić do desantu-który wykonuje zadania bojowe na jej korzyść - od kompanii do batalionu, niekiedy do dwóch batalionów piechoty;^{x/}

- korpus armijny może wydzielić do taktycznego desantu - wykonującego zadanie bojowe na jego korzyść - od batalionu do brygady piechoty^{xx/}.

Pododdziały i oddziały wydzielone jako taktyczne desant z danych dywizji i korpusów armijnych prowadzą działania bojowe w ścisłym współdziałaniu z głównymi siłami tychże związków taktycznych nacierającymi od czoła. Głównym zadaniem taktycznych desantów powietrznych będzie najczęściej stworzenie odpowiednich warunków na zwiększenie tempa natarcia wojsk nacierających od czoła przez odciążenie i związanie części sił przeciwnika w głębi obrony, opanowanie ważnych mostów, węzłów drogowych, lotnisk i innych obiektów

x/ Przy wzmocnieniu batalionem śmigłowców ze szczebla korpusu armijnego.

xx/ Jeżeli będzie wzmocniony dwoma-trzema batalionami śmigłowców z Armii Polowej.

wpływających na szybkość oraz powodzenie natarcia. Poza tym, zadanie może polegać również na współdziałaniu przy odpieraniu przeciwwuderzeń i kontrataków przeciwnika.

Bataliony lub brygady użyte jako desant bez względu na to, czy należą organicznie do dywizji zmechanizowanej albo powietrzno-desantowej zdolne są do prowadzenia samodzielnej walki tylko przez pewien okres czasu. Możliwości bojowe pododdziałów i oddziałów sił lądowych, używanych jako taktyczne desanty powietrzne, są ze względu na skład, zaopatrzenie materiałowe, słabsze wsparcie artylerią i brak czołgów średnich znacznie ograniczone, głównie pod względem czasu w którym mogą samodzielnie walczyć. Niemniej, mogą być wykonane na ich korzyść uderzenia bronią raketowo-atomową w celu wsparcia ich działań. W myśl stosowanych zasad w siłach lądowych Stanów Zjednoczonych przyjmuje się dla zrzutu i działań poszczególnych taktycznych desantów powietrznych następujące odległości /w głąb obrony przeciwnika, licząc od jego przedniego skraju/:

- kompania od 10 do 25 km;
- batalion od 30 do 50 km;
- brygada od 70 do 120 km;

W myśl poglądów zachodnio-niemieckich taktyczne desanty powietrzne będą wysadzane na następujące odległości:

- kompania do 15 km;
- batalion do 30 km;
- brygada do 30 km.

Ogólnie w myśl poglądów zachodnich - wzmocniona kompania piechoty wydzielona jako desant może walczyć w oderwaniu od głównych sił, nacierających od czoła, przeciętnie do 4-6 godzin; wzmocniony batalion piechoty do 10-12 godzin; brygada piechoty do 16-24 godzin.

Batalion piechoty może być wzmocniony baterią haubic 105 mm, baterią artylerii przeciwlotniczej /armat 40 mm/, plutonem saperów, plutonem łączności i częścią pododdziałów materiałowo-technicznego zabezpieczenia.

Brygada piechoty natomiast otrzyma zazwyczaj większe wzmocnienie: dywizjon haubic 105 mm, dwie - trzy baterie

artylerii przeciwlotniczej /armat 40 mm/, do batalionu czołgów lekkich, kompanię saperów i łączności oraz różne, niezbędne elementy pododdziałów materiałowo-technicznego zabezpieczenia. Należy jednak od razu zaznaczyć, że przydzielanie artylerii przeciwlotniczej będzie miało miejsce tylko w szczególnych przypadkach.

Zadania, które otrzymują taktyczne desanty powietrzne i wojska desantowo-powietrzne mogą być w zależności od ich składu i siły bojowej następujące:

- opanowanie ważnych obiektów w taktycznej strefie obrony przeciwnika, mających wpływ na przebieg natarcia /np. mosty, przyczółki, przeprawy na przeszkodach wodnych, węzły dróg/ i utrzymanie ich do momentu podejścia własnych sił, nacierających od czoła linii frontu;
- niszczenie przy współdziałaniu z grupami dywersyjnymi środków napadu atomowego przeciwnika /wyrzutnie rakietowo-jądrowe, artylerię atomową na stanowiskach i w marszu/;
- niszczenie stanowisk dowodzenia i sztabów oraz węzłów łączności rodzajów wojsk i związków taktycznych;
- obsadzenie korytarzy w obronie przeciwnika, powstałych w wyniku własnych uderzeń atomowych, w celu nie dopuszczenia do zajęcia ich przez jego wojska;
- dezorganizacja manewru wojsk na tyłach przeciwnika przez wzbranianie podchodzenia odwodów z głębi, poprzez blokowanie głównych dróg, cieśnin itd.;
- współdziałanie z własnymi wojskami wykonującymi manewr oskrzydlenia i okrążenia przeciwnika, poprzez odcięcie ważniejszych dróg odwrotu lub zamknięcie pierścienia okrążenia;
- niszczenie elementów tyłowych i zaopatrywania, jak składy amunicji, MPS, względnie opanowanie lotniska, bazy w celu przeciwdziałania w jego zniszczeniu przez wycofującego się przeciwnika itd.

2. Przygotowanie taktycznego desantu powietrznego

Ogólne zasady przygotowania taktycznego desantu powietrznego są podobne do tych, które obowiązują w wojskach powietrzno-desantowych. Każde działanie powietrzno-ruchowe,

czy operacja powietrzno-desantowa ma - w myśl przyjętych zasad na Zachodzie - trzy etapy lub okresy: przygotowawczy, transportu drogą powietrzną oraz bezpośrednich działań bojowych. Etap przygotowawczy rozpoczyna się z otrzymaniem zadania bojowego i kończy na załadunku wojsk na środki transportu powietrznego; etap transportu drogą powietrzną trwa od momentu startu do chwili desantowania; etap bezpośrednich działań bojowych zaczyna się bezpośrednio po wylądowaniu.

W okresie przygotowawczym wykonuje się szereg różnych czynności, z których ważniejszymi są:

- opracowanie planu i powzięcie decyzji na wykonanie desantu;
- przygotowanie stanu osobowego, sprzętu i zaopatrzenia pododdziału lub oddziału wydzielonego na desant i skoncetrowanie go w rejonie lub rejonach załadunku;
- przygotowanie rejonu załadunku i zabezpieczenie obrony powietrznej /przeciwlotniczej/ wojsk, stanowiących określony desant oraz środków jego transportu;
- zorganizowanie współdziałania z wojskami;
- zabezpieczenie rozpoznania trasy /tras/ przerzutu i rejonów desantowania oraz wojsk przeciwnika, znajdujących się w sąsiedztwie, tras przelotowych i rejonów desantowania;
- załadunek wojsk i sprzętu bojowego na środki transportu powietrznego.

Ponadto wykonuje się plan przerzutu powietrzem, plan lądowania /wysadzenia desantu/, plan działania bojowego w rejonie desantowania oraz jeśli zachodzi potrzeba, plan przegrupowania wojsk wydzielonych jako desant do rejonu /rejonów/ załadunku /wyjściowych/.

Jednym z ważnych przedsięwzięć w etapie przygotowawczym jest skryte przygotowanie oraz ześrodkowanie sił i środków desantu w odpowiednio dobranym rejonie załadunku /ześrodkowania/. Taktyczne desanty powietrzne przierzucane są drogą powietrzną z reguły przy pomocy śmigłowców, w odróżnieniu od wojsk powietrzno-desantowych transportowanych z zasady samolotami i zrzuconych na spadochronach. Taktyczny

desant powietrzny /od kompanii do brygady/ planowany i przygotowywany jest przez sztab dywizji lub korpusu armijnego, w zależności od tego, który związek taktyczny go wydziela. Jego działania bojowe traktowane są jako część ogólnego planu natarcia danego związku taktycznego na określonym kierunku i uzależnione będą z kolei od toczących się lub przewidywanych działań bojowych dywizji i korpusu armijnego. W działaniach zaczepnych brane jest w pierwszej kolejności przy tym pod uwagę planowane tempo natarcia wojsk nacierających od czoła.

Rejonem załadowania, np. kompanii, batalionu, czy brygady wydzielonej jako taktyczny desant powietrzny będzie najczęściej rejon ich ześrodkowania. Przerzut powietrzem tych wojsk odbywa się w zależności od wielkości danej grupy desantowej za pomocą śmigłowców organicznych i przydzielonych z wyższego szczebla dowodzenia. Jeśli ma miejsce ten drugi przypadek /np. przy organizowaniu desantu w sile brygady/, to przerzucone zostają do korpusu w tym celu śmigłowce z rejonu tyłów armijnych. Śmigłowce przybywają do rejonu załadowania / w którym znajdują się już wojska wydzielone do desantu/ na kilkanaście minut przed rozpoczęciem załadunku. Odległość rejonu załadowania^{x/} od przedniego skraju dla kompanii i batalionu może wynosić 20-40 km i więcej. Jest ona uwarunkowana głównie dwoma czynnikami: koniecznością zabezpieczenia wojsk i śmigłowców przed ogniem artylerii przeciwnika oraz potrzebą maskowania przed jego rozpoznaniem. Według poglądów zachodnioniemieckich odległość rejonu załadowania od rejonu desantowania może wynosić dla brygady do 100 km.

x/ W rejonie załadowania są place załadowania, po jednym na kompanię. W ramach placu są punkty załadowania, po jednym na każdy pluton piechoty.

Nie wykluczone są również takie sytuacje, że załadowanie wojsk desantu odbędzie się w rejonie /rejonach/ ześrodkowania śmigłowców, po uprzednim podciągnięciu ich do przodu z rejonu tyłów armijnych. W takim wypadku dowódcy pododdziałów wojsk wydzielonych jako desant, wyznaczają dla swoich pododdziałów marszruty i punkty zbiórki jak najbliższej rejonów ześrodkowania śmigłowców i jednocześnie załadowania się na nie. Do tych punktów zbiórek wojska podchodzą marszem pododdziałami.

Możliwości przerzutu powietrzem odpowiednich grup desantowych są następujące dla poszczególnych związków taktycznych sił lądowych USA, NRF i W. Brytanii:

- dywizja typu brygadowego może zabezpieczyć własnymi środkami organicznymi jednoczesny przerzut taktycznego zgrupowania desantowego w sile do dwóch kompanii piechoty, wykorzystując do tego zadania w pierwszej kolejności śmigłowce transportowe dywizyjnego batalionu lotniczego.^{x/}

- korpus armijny Stanów Zjednoczonych nie mając etatowych środków transportu powietrznego, otrzymuje z reguły ze szczebla dowództwa Armii Polowej jako wzmocnienie batalionu śmigłowców transportowych na określony czas walki.^{xx/}

Batalion śmigłowców transportowych przy wykorzystaniu własnych etatowych śmigłowców i samolotów transportowych w liczbie około 104, może zabezpieczyć jednoczesny przerzut zgrupowania desantowego w sile około batalionu piechoty. Do jednoczesnego przerzutu brygady piechoty drogą powietrzną potrzeba około czterech takich batalionów śmigłowców transportowych.

- natomiast w korpusie armijnym Bundeswehry jest organiczny batalion lotniczy posiadający około 56 śmigłowców i lekkich samolotów. Ten batalion lotniczy umożliwi przerzut również około jednego batalionu piechoty.

- w każdej dywizji zmechanizowanej i pancernej Bundeswehry batalion lotniczy liczy obecnie od 22 do 24 samolotów i śmigłowców. Może przerzucić jednorazowo około 2-3 plutonów piechoty.

x W każdej dywizji typu brygadowego /DP, DE, DPanc, DPDes./ jest organiczny batalion lotniczy.

xx Armia polowa utrzymuje zazwyczaj z Grupy Armii 3-4 takie bataliony śmigłowców. Skład batalionu - 104 samolotów i śmigłowców / w tym 16 samolotów transportowych CV-2 Caribbean i 88 śmigłowców lekkich i średnich transportu powietrznego.

Jeżeli więc amerykańska dywizja typu brygadowego będzie organizowała desant większy niż w sile dwóch kompanii, np. batalion piechoty, lub dwa bataliony, musi otrzymać odpowiednie wzmocnienie z korpusu armijnego w śmigłowcach i samolotach transportowych. Może zaistnieć taki wypadek, że wszystkie organiczne śmigłowce dywizji zostaną użyte do takich zadań, jak dowóz zaopatrzenia, amunicji, rozpoznania, obserwacja, łączność itd., wobec czego nie będzie można ich wykorzystać do przerzutu desantu. Wtedy z zasady do dywizji będzie przydzielony przez korpus armijny batalion śmigłowców transportowych w celu umożliwienia jej wykonania przerzutu wojsk powietrzem w sile do wzmocnionego batalionu piechoty, jako taktycznego desantu powietrznego.

W brytyjskich związkach taktycznych sił lądowych rozpoczęto w 1966 roku organizować pododdziały lotnicze jako środek transportu powietrznego desantów. W korpusie armijnym występuje skrzydło lotnicze o składzie 2-4 eskadr i samodzielnych kluczy. W eskadrze może być od 18 do 24 śmigłowców i samolotów. Średnio, przyjmując skrzydło lotnicze o trzech eskadrach to razem będzie 54 - 72 samoloty i śmigłowce, mogące przerzucić około batalionu piechoty. Śmigłowce i samoloty używane są także do celów łącznikowych, obserwacji, rozpoznania itd. W każdej brytyjskiej dywizji jest eskadra samolotów i śmigłowców /po 9/, razem 18. Może ona przerzucić około dwóch plutonów piechoty.

Z powyższego wynika, że w zachodnioniemieckich i brytyjskich siłach lądowych przywiązuje się ostatnio także duże znaczenie do roli taktycznych desantów powietrznych i wzoruje się w tym przypadku na amerykańskich siłach lądowych.

3. Przerzut taktycznego desantu drogą powietrzną i desantowanie /lądowanie/

Trasy przelotu środków transportu powietrznego desantów przebiegają zarówno nad terenem własnym jak i przeciwnika. W celu uniknięcia pomyłek i strat od wojsk własnych wytycza się na kierunku tras przelotowych tzw. korytarze przelotowe, biegnące od rejonu załadowania do

rejonu wysadzenia desantu powietrznego. Szerokość takiego powietrznego korytarza może mieć od 2 do 5 km. Szerokość jego może zmieniać się w zależności od ugrupowania szyku bojowego śmigłowców, warunków meteorologicznych, terenu, obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela itd. W pasie takiego korytarza powietrznego obowiązuje w czasie przelotu /w określonym czasie/ ogólny zakaz prowadzenia ognia przez własne naziemne środki, względnie ścisła koordynacja ognia z przelotem śmigłowców, które w zasadzie utrzymują możliwie najmniejszą wysokość lotu /najniższy pułap/ a zarazem względnie bezpieczną.

Z kolei w celu zmniejszenia możliwości oddziaływania przeciwnika /śmigłowce i samoloty transportowe są b. wrażliwe na środki OPL a nawet ogień broni strzeleckiej/ ustala się trasy nad terenem przeciwnika w taki sposób, aby nie przebiegały one nad rejonami większych ześrodkowań jego wojsk i silnej obrony OPL. Poza tym wybiera się kilka tras przelotu i wykorzystuje się w dużym stopniu właściwości terenu a niekiedy ograniczone warunki widoczności, w celu ^{taktycznych} lepszego maskowania przelotu śmigłowców. Wysadzanie desantów powietrznych może mieć miejsce w różnych porach doby, np. o świcie, o zmroku a nawet chociaż rzadziej w nocy. Wtedy stosowane być mają przez lotnictwo zasłony dymne.

Po załadowaniu wojsk i sprzętu w rejonie załadowań, śmigłowce w zależności od ich ilości oraz szeregu innych czynników kierują się jednocześnie jedną lub kilkoma trasami przelotu do rejonów desantowania.

Na trasie przelotu zorganizowane są punkty kontrolne oraz punkty rozjeżdżania się śmigłowców do rejonów desantowania.

Podczas przerzutu powietrzem własne pododdziały lub związki taktyczne, nad którymi przechodzą trasy przelotu desantu informowane są zawczasu, co do godziny, ilości śmigłowców i samolotów, ich znaków rozpoznawczych i wysokości ich lotu. Oskona lotnicza dla desantu na śmigłowcach w zasadzie nie jest przewidziana. Polega ona na działaniu

lotnictwa taktycznego w ramach ogólnego planu walki o panowanie w powietrzu, uwzględniającego desant powietrzny w działaniach bojowych wojsk lądowych.

W celu przygotowania rejonu na wysadzenie desantu organizowane są grupy naprowadzania lotnictwa sił lądowych. Skład grupy 12 ludzi /2 oficerów i 10 szeregowców/, wydzielonych z przeszkolonych żołnierzy pododdziałów wojsk lądowych. Grupa ta dysponuje środkami nawigacyjnymi i łączności. Grupy te są przetrzucane do rejonu desantowania drogą powietrzną na śmigłowcach i samolotach, lub drogą lądową na samochodach i nawet pieszo z takim wyliczeniem czasu, aby przybyły na miejsce około 15-20 minut przed przybyciem rzutu uderzeniowego^{x/} śmigłowców. Gdy przetrzucane są one powietrzem lecą w pierwszej grupie śmigłowców znajdującej się na czołe całego zgrupowania desantu.

W odległości około 3 - 8 km od rejonu wysadzenia desantu powietrznego wyznaczone są punkty rozproszenia się śmigłowców i samolotów. Punktami takimi są naturalne i charakterystyczne przedmioty terenowe albo umówione sygnały /specjalnie oznakowane/. Np. w nocy lub w warunkach ograniczonej widoczności mogą nimi być sygnały świetlne, działanie urządzeń radiotechnicznych, elektronicznych itp. Śmigłowce lądują na lądowiskach wytypowanych w terenie o kącie nachylenia nie przekraczającym 15° , samoloty transportowe lądują na odcinkach dróg i terenu o kącie nachylenia nie większym niż 10° ^{xx/}.

x/ Głównego rzutu sił danego desantu.

xx/ Samoloty transportowe lądują także na drogach lub na polach o twardej, lub trawiastej nawierzchni, potrzebując pas długości 800 - 1200m.

Dla samolotów transportowych wyznacza się poza tym kierunki lądowania. Rejony wysadzania desantów tworzą często lądowiska wspólne dla samolotów i śmigłowców oraz strefy zrzutu. Grupy naprowadzenia lotnictwa sił lądowych pomagają w kierowaniu śmigłowcami i samolotami podczas wysadzania desantu. Każdy śmigłowiec ma wyznaczony - przez ludzi grupy naprowadzania - oddzielny punkt lądowania. Odbywa się to przy pomocy znaków wizualnych.

Śmigłowce i samoloty po wylądowaniu są wyladowywane, po czym wojsko wraz ze sprzętem bojowym udaje się jak najszybciej do rejonów zbiórki. Po wylądowaniu śmigłowce i samoloty startują z rejonu wysadzenia desantu w drogę powrotną. Lot powrotny do rejonu bazowania przebiega z reguły inną trasą /zapasową trasą powrotną/.

Rozmiary rejonów desantowania na śmigłowcach przedstawiają się przeciętnie następująco: dla kompanii - około 100 m x 100m /1ha/; dla batalionu - około 300mx500m; dla brygady - około 1 km x 1,5 km.

Należy jeszcze zaznaczyć, że taktyczne desanty powietrzne wojsk lądowych /dywizji i korpusu armijnego/mogą być wysadzane, podobnie jak to ma miejsce z pododdziałami wojsk powietrzno-desantowych, bezpośrednio na zaplanowany obiekt lub w jego bliskości. Działanie w obu wypadkach omówione jest w ostatnim rozdziale, dotyczącym prowadzenia walki. Wysadzenie desantu w pobliżu danego obiektu obsadzonego wojskami przeciwnika wymaga osiągnięcia gotowości bojowej w bardzo krótkim czasie a potem zdecydowanego, nagłego ataku i opanowania obiektu.

Rejon desantowania śmigłowców i samolotów może być wybrany z mapy, na podstawie zdjęć lotniczych lub uprzedniego rozpoznania w terenie. Dąży się do tego, aby zapewniał on możliwość wysadzania desantu całością sił równocześnie. W ten sposób dąży się do zabezpieczenia skoncentrowanego wysiłku bojowego w szybkim czasie, zwiększenia siły uderzenia i osiągnięcia zaskoczenia.

Przewiduje się wysadzanie desantów także w rejonach naziemnych uderzeń atomowych, lecz nie wcześniej niż

około 3 godziny po wybuchu. Przy wybuchu napowietrznym desant może być wysadzony - zgodnie z poglądami zachodnimi - w rejonie wybuchu już 20 - 30 minut od momentu eksplozji broni atomowej. Oczywiście czas ten jednak będzie zależny również od mocy broni jądrowej.

Tabela 3

Orientacyjne normy taktyczne dla pododdziałów używanych jako taktyczne desanty powietrzne wojsk lądowych USA i NRF.

Pododdział oddział jako taktyczny desant powietrzny	Odległość desantowania od przedniego skraju obrony npla /w km/	Czas desantowania i zbiórki /gotowości bojowej/ w minutach	Powierzchnia desantowania w metrach kwadratowych	Orientacyjny czas samodzielnej walki w głębi ugrupowania npla / w godzinach/
Kompania piechoty	$\frac{10-25^x}{15}$	10-15	100x100	2-3
batalion piechoty	$\frac{30-50}{30}$	25-30	300x500	10-12
Brygada piechoty	$\frac{70-120}{80}$	40-50	1000x1500	20-24

VII. PROWADZENIE NATARCIA PRZEZ KORPUS ARMIJNY

W regulaminach amerykańskich, zachodnioniemieckich i brytyjskich rozróżnia się w zasadzie trzy etapy natarcia:

- okres przygotowawczy;
- atak i przełamanie przedniego skraju obrony;
- rozwinięcie powodzenia w głębi obrony przeciwnika.

x/ Normy amerykańskie

xx/ Normy zachodnioniemieckie

Natarcie - wg poglądów zachodnich może rozpoczynać się atomowym, artyleryjskim i lotniczym przygotowaniem. Z reguły na podstawie praktyki ostatnich manewrów i ćwiczeń wojsk NATO, jako pierwsze wykonane będzie atomowe przygotowanie, z kolei lotnicze i artyleryjskie. Mogą jednak zaistnieć różne warianty tego wykonania, o czym szerzej już powiedziano w I rozdziale. Regulaminy zachodnie podkreślają, że w wielu sytuacjach współczesnego pola walki natarcie może być przeprowadzone po atomowym przygotowaniu a bez lotniczego i artyleryjskiego przygotowania. W niektórych natomiast wypadkach natarcie może nastąpić - wg poglądów zachodnio-niemieckich i amerykańskich - nawet bez żadnego przygotowania, np. natarcie z marszu, w boju spotkaniowym. Jest wyraźna tendencja unikania szablonu a dostosowywania się do konkretnych warunków pola walki i sytuacji bojowej.

Przygotowanie atomowe przeprowadzane z zasady około 40-30 minut przed natarciem wykonane jest na całą głębokość taktyczną i operacyjną strefy obrony przeciwnika. Korpus armijny koncentruje większość swoich uderzeń broni jądrowej na obiektach w taktycznej strefie obrony przeciwnika.

Lotnicze przygotowanie natarcia polega na wykonaniu silnych uderzeń na główne zgrupowanie wojsk, stanowiska dowodzenia wyższych związków taktycznych i operacyjnych przeciwnika na kierunku natarcia danego korpusu armijnego, na stanowiska ogniowe artylerii atomowej i startowe wyrzutni pocisków raketowych, ważniejsze węzły łączności, składy i magazyny. Lotnicze przygotowanie realizowane jest siłami lotnictwa taktycznego przydzielonego do Armii Polowej. Zadania tego lotnictwa są ujęte w planie sporządzonym w sztabie armii. Na korzyść korpusu armijnego znajdującego się na głównym kierunku operacyjnym działań zaczepnych Armii Polowej może być wykonane 40-60 samolotów i więcej lotnictwa myśliwsko - bombowego /także lotnictwa taktycznego, wspierającego działania armii polowej/.

Artyleryjskie przygotowanie natarcia wykonuje się całością artylerii konwencjonalnej, którą dany korpus armijny

dysponuje /włącznie z artylerią dywizji odwodu ogólnego lub zorganizowanego zgrupowania uderzeniowego korpusu/. Celem artyleryjskiego przygotowania - jeżeli wykonuje się po atomowym uderzeniu jest dalsze obezwładnienie i niszczenie tych obiektów i środków w obronie przeciwnika, których nie zdołano zniszczyć bronią atomową i uderzeniami lotnictwa.

W czasie wykonywania atomowo-artyleryjskiego przygotowania, wojska pierwszych rzutów dywizji pierwszorzutowych korpusu armijnego podchodzą do rubieży ataku /podstaw wyjściowych/. Po zakończeniu danego przygotowania natarcia, wojska rozpoczynają atak przedniego skraju obrony przeciwnika. Piechota zmechanizowana i czołgi wykorzystują skutki własnych ^{uderzeń} atomowych, dążąc do najszybszego opanowania nakazanych zadaniem bojowym obiektów w pierwszym /głównym/ pasie obrony, co ma zabezpieczyć jego całkowite przełamanie. W tym okresie natarcia kładzie się szczególnie silny nacisk na wykonywanie zadań w jak najkrótszym czasie poprzez ustawiczne parcie wojskami do przodu w głąb obrony przeciwnika, nawet bez wyrównywania linii frontu. Zaleca się rozwijać natarcie także poszczególnymi pododdziałami, które zyskały na nieprzewidzianym kierunku powodzenie i jak najszybsze połączenie z wysadzonymi desantami.

Zadanie polegające na przełamaniu pozycji pierwszego pasa obrony wykonują zazwyczaj pierwsze rzuty dywizji pierwszorzutowych korpusu armijnego. W tym okresie walki należy - w myśl regulaminów zachodnich sił lądowych - zwracać uwagę na możliwość organizowania przez przeciwnika kontrataków przeciwuderzeń wykonywanych najczęściej na skrzydła oraz w przerwy taktyczne i luki pomiędzy wojskami, nacierającymi w szerokich pasach. Odpieranie tych kontrataków wykonuje się w zasadzie tylko siłami i środkami oddziałów i dywizji znajdujących się w pierwszym rzucie korpusu armijnego. Odparcie kontrataków zabezpieczane jest wsparciem ogniowym artylerii konwencjonalnej, uderzeniami lotnictwa a także bronią raketowo-jądrową mniejszego wagomiaru.

Uderzenia broni jądrowej kierowane będą w zasadzie na podchodzące odwoły przeciwnika oraz na jego wojska rozwijane na rubieży wyjściowej do kontrataku.

W niektórych sytuacjach pola walki może zaistnieć konieczność wcześniejszego wprowadzenia do walki odwołów ogólnych dywizji pierwszego rzutu korpusu. Np. może to mieć miejsce przy dołamaniu pierwszego pasa obrony, pomimo, że wejście odwołu do działań bojowych planowane było dopiero po przekłamaniu tego pasa w celu pogłębienia powodzenia i ataku z marszu już następnego pasa obrony.

W toku walki o pierwszy pas zwraca się baczna uwaga na niedopuszczenie do oderwania się przeciwnika, starając się np. wycofać własne wojska już na inne, przygotowane pozycje obrony w głębi. W tych warunkach dąży się do rozbicia i zniszczenia tych wojsk przed dojściem przez nie do nowych pozycji obrony. Czyli nie dopuszcza się do zajęcia nowych rejonów lub pozycji obrony.

Dywizje/z zasady zmechanizowane/, które nacierały w pierwszym rzucie korpusu przystępują po przekłamaniu pierwszego pasa obrony do uporządkowania własnych oddziałów i pododdziałów nie przerywając walki. Ewentualnie w razie potrzeby umacniają one ważniejsze z opanowanych obiektów. Później wprowadzają do walki swoje odwoły ogólne w celu opanowania najczęściej z marszu następnego pasa obrony. Z zasady przed podejściem wojsk odwołów ogólnych dywizji do następnego pasa obrony wykonane zostaną na jego poszczególne pozycje obronne oraz podchodzące bliskie odwoły operacyjne przeciwnika uderzenia bronią atomową. Również w tym okresie możliwe są działania taktycznych desantów powietrznych wysadzanych w celu przyspieszenia uchwycenia lub opanowania ważnych obiektów w głębi obrony przeciwnika.

Po przekłamaniu następnymi pozycji obrony i wyjściu na rubież położoną około 40 km w głębi od przedniego skraju, dywizje pierwszego rzutu korpusu armijnego dokonują - jeżeli zachodzi potrzeba - przegrupowania własnych sił i środków, kontynuują natarcie, zabezpieczając warunki na wprowadzenie odwołu lub drugiego rzutu korpusu, względnie

umacniają opanowaną rubież /obiekty/ w celu odparcia wychodzących kontrataków a nawet przeciwuderzeń przeciwnika. Często - wg poglądów zachodnich - wojska będące w natarciu mogą przejść, jeśli oczywiście pozwalają na to konkretne warunki wytworzonej sytuacji pola walki, natychmiast do pościgu. Bardzo ważnym zadaniem w tym okresie jest jednak zabezpieczenie wprowadzenia do walki odwodu ogólnego korpusu.

Odwód ogólny korpusu armijnego, najczęściej w składzie dywizji pancernej, wchodzi do walki zazwyczaj na drugi dzień natarcia. Dywizja pancerna zostaje z zasady wzmocniona przed wejściem do walki dwoma dywizjonami artylerii, przeważnie samobieżnych haubic 155 mm i 6-10 uderzeniami głowic atomowych, różnych wagomiarów. Wchodzi ona do walki w pasie szerokości 20-30 km. Ugrupowuje się najczęściej w dwa rzuty /pierwszy rzut i odwód ogólny/, z tym, że pierwszy rzut stanowią z reguły dwie brygady pancerne lub jedna brygada pancerna i druga zmechanizowana; wtedy brygada zmechanizowana może być wzmocniona dodatkowo batalionem czołgów z odwodu pancernego korpusu.

Wejście do walki odwodu ogólnego korpusu armijnego będą zabezpieczały dywizje pierwszego rzutu, artyleria i wyrzutnie pocisków raketowo-atomowych korpusu armijnego oraz uderzenia lotnictwa taktycznego.

Odwód ogólny korpusu armijnego wspólnie z dywizjami pierwszego rzutu rozwija powodzenie w głębi obrony przeciwnika dążąc do szybkiego przełamania kolejnych rubieży jego obrony oraz usiłuje pozbawić go możliwości wycofania wojsk i organizowania obrony na nowych pasach, czy rubieżach. Odwód ogólny /dywizja pancerna/ stanowi w tym czasie podstawową siłę uderzeniową korpusu. Z odwodem ogólnym korpusu współdziałają taktycznie i ogniowo dywizje /zmechanizowane, piechoty/, nacierające na skrzydłach jak i rozpoznawczy pułk pancerny, który prowadzi rozpoznanie przeciwnika. Rozpoznawczy pułk pancerny może również osłaniać główne siły korpusu na skrzydle wchodzącego do walki odwodu.

W tym czasie, kiedy odwód ogólny korpusu wszedł do walki i rozwija działania bojowe w głębi obrony przeciwnika, dowódca korpusu armijnego stara się odtworzyć odwód ogólny, przynajmniej w sile brygady.

Z kolei w głębi operacyjnej obrony przeciwnika - podkreśla się w regulaminach zachodnich - przeciwnik może wykonać przeciwuderzenie. Winno ono być odpierane całością lub częścią sił korpusu armijnego w zależności od potrzeby pola walki. Z reguły zaleca się jednak odpierać przeciwuderzenie wojskami dywizji nacierających na skrzydło z jednoczesnym rozwijaniem powodzenia w głąb obrony przeciwnika głównymi siłami korpusu armijnego.

Z momentem, w którym korpus armijny opanuje rubieże /obiekty/ nakazane w otrzymanym zadaniu bojowym z Armii Polowej lub wykona określone zadanie, może w zależności od konkretnych warunków bojowych na polu walki albo kontynuować natarcie lub przystąpić do umocnienia zdobytych rubieży i dokonać odpowiedniego przegrupowania wojsk. Głównym zadaniem w tej sytuacji jest jak najlepsze zabezpieczenie wprowadzenia do bitwy operacyjnego odwodu ogólnego Armii Polowej. Może zaistnieć również taka sytuacja, że korpus armijny otrzyma rozkaz połączenia części lub całości swoich sił z wprowadzanym do bitwy odwodem ogólnym operacyjnego szczebla dowodzenia. Zasadniczo korpus armijny wykonuje w całości swoje zadanie bojowe w drugim dniu natarcia.

W zależności od planu walki, przypuszczalnego tempa natarcia i zadania oraz składu wydzielonych sił jako taktyczne desanty powietrzne, przerzut ich droga powietrzną może nastąpić przed atomowo-artyleryjskim przygotowaniem natarcia, w czasie jego trwania jak i w toku rozwijanego natarcia przez wojska. Desanty będą wysadzane z zasady na głównych kierunkach natarcia korpusu armijnego i dywizji pierwszego rzutu.

Pododdziały taktycznego desantu powietrznego przeprowadzają w rejonie desantowania natychmiast zbiórke. Dane patrz tabela nr 3.

W celu wsparcia taktycznego desantu powietrznego dywizji i korpusu armijnego może być wykonane uderzenie atomowe. Celem tego może być obezwładnienie przeciwnika w rejonie desantowania, by zabezpieczyć szybsze i bez strat lądowanie śmigłowców oraz zbiórkę i początek działań bojowych desantu. Ponadto celem uderzenia atomowego, które z reguły będzie wykonane przed wysadzeniem desantu, może być izolacja pola walki oddziału desantowego od sąsiednich /pobliskich/ rejonów odwodów przeciwnika lub odcięcie podciąganych jego wojsk z głębi obrony itd. Użycie broni atomowej po wylądowaniu desantu stosowane jest na zasadach obowiązujących w natarciu.

Po zbiórce wojsk desantu podchodząca do obiektu bojowego desantu przebiega w zależności od zadania, sytuacji i położenia obiektu, który ma być opanowany. Przykładowo omówiony będzie wzmocniony batalion piechoty wydzielony jako taktyczny desant.

Jeżeli batalion desantował w pewnej odległości od obiektu, który będzie zdobywał całością sił, kompanie jego pierwszego rzutu rozpoczynają natychmiast marsz zbliżenia. Podchodzą do obiektu w szyku bojowym i rozpoczynają atak z marszu. Zwykle jeszcze w toku zbiórki, zaraz po wylądowaniu, jeden z najwcześniej wysadzonych plutonów wysłany zostaje na kierunku danego obiektu z zadaniem bliższego rozpoznania obrony danego obiektu.

Odwód batalionu, najczęściej w sile kompanii i baterii artylerii polowej wspiera i rozwija powodzenie pierwszorzutowych kompanii. Odwód ten może być użyty do wykonania ataku na dany obiekt z innego kierunku, bardzo często ze skrzydła. Walkę nacierających pododdziałów wspiera artyleria bezpośredniego wsparcia /haubice 105 mm, moździerze/ i wyrzutnie /organiczne/ pocisków raketowych typu Davy Crockett. Ponadto mogą być wykonane uderzenia własnego lotnictwa taktycznego na korzyść danego desantu powietrznego. Często charakter działań desantu w głębi obrony przeciwnika jest podobny do boju spotkaniowego.

Po opanowaniu danego obiektu batalion się umacnia systemem obrony i czeka na podejście swoich wojsk nacierających od czoła.

Jeśli natomiast batalion został wyrzucony bezpośrednio na określony obiekt, czy rejon, to przebieg działań będzie nieco inny. Zaznaczyć przy tym należy, że - wg poglądów zachodnich - obiekt nakazany do zdobycia lub zajęcia może być zarówno obsadzony przez wojska przeciwnika jak i nie obsadzony. W pierwszym przypadku pododdział, który pierwszy desantował, organizuje częścią sił obronę osłaniając pozostałe pododdziały, jeszcze lądujące a częścią atakuje przeciwnika. Później poszczególne pododdziały przystępują zdecentralizowanie do koncentrycznego uderzenia na dany obiekt a po jego opanowaniu organizują z kolei jego obronę. W drugim przypadku bez styczności z przeciwnikiem, gdy obiekt nie jest obsadzony, odbywa się normalna zbiórka i umacnianie rejonu kazanego do obsadzenia. Rejon, czy obiekt umacnia się systemem normalnej obrony. Batalion może organizować obronę obiektu /rejonu/ dwoma sposobami: na poszczególnych kierunkach i na szerokim froncie. W obydwóch wypadkach tworzy odwód, zwykle w sile kompanii plus artyleria.

Batalion po zdobyciu danego obiektu nie przechodzi do natarcia, co może już wykonać brygada piechoty wysadzona jako desant taktyczny.

Po połączeniu się z wojskami nacierającymi od czoła, taktyczny desant powietrzny może przejść do odwodu ogólnego danego związku taktycznego, który go wydzielił lub być włączony w skład pierwszego rzutu natarcia w celu kontynuowania walki.

Kompania piechoty /wzmocniona/ desantowana na odległość do 25 km łączy się z oddziałami nacierającymi od czoła po kilku godzinach działań w głębi obrony przeciwnika; batalion desantowany 30-50 km w głębi strefy działań przeciwnika powinien połączyć się z własnymi wojskami najpóźniej w ciągu 10-12 godzin a brygada - działająca 70-120 km w głębi jego obrony - w czasie do 24 godzin.

Brygada piechoty jako desant może być wysadzona pod koniec pierwszego dnia natarcia korpusu lub na początku drugiego dnia.

W N I O S K I :

Z przedstawionej problematyki działań zaczepnych korpusu armijnego wynika szereg wniosków. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

1. Natarcie, jak wynika z poglądów i regulaminów sił lądowych głównych państw - sygnatariuszy NATO, jest podstawowym i głównym rodzajem działań bojowych, decydującym ostatecznie o powodzeniu i zwycięstwie na polu walki.

2. W szkoleniu i ćwiczeniach wojsk, które na manewrach prowadzą działania zaczepne, całkowite rozbicie i zniszczenie zasadniczej siły obrony przeciwnika zapewnia się najczęściej przez umowne w tych wypadkach użycie środków masowego rażenia /przede wszystkim broni jądrowej/.

3. Stałe eksperymenty nad ulepszeniem i modyfikacją organizacji wojsk sił lądowych jak i wyposażenie ich w coraz sprawniejszy technicznie oraz bojowo sprzęt mają uczynić związki taktyczne zdolne do samodzielnych działań w warunkach konwencjonalnych i atomowych.

4. Zwiększenie ruchliwości i manewrowości wojsk poprzez nasycanie ich większą ilością czołgów, transporterów opancerzonych, artylerii samobieżnej, śmigłowców transportowych, środków łączności stanowi główną troskę dowództw omawianych sił lądowych państw NATO. Chodzi o jak najlepsze dopasowanie organizacji, uzbrojenia, wyposażenia, dowodzenia i działania do stale wzrastających wymogów współczesnego pola walki.

5. Stosowanie w natarciu na coraz szerszą skalę taktycznych desantów powietrznych, organizowanych przez dywizje i korpusy armijne oraz przerzucanie drogą powietrzną, lądową, a na kierunku nadmorskim drogą wodną grup działań specjalnych /dywersyjno-rozpoznawczych/ staje się regułą w szkoleniu, ćwiczeniach i manewrach Związków Taktycznych.

6. Przywiązuje się dużo uwagi do czynnika zaskoczenia, pozoracji ognia artylerii, szybkich przemarszów i ześrodkowań wojsk, jak to wynika z manewrów i ćwiczeń szkoleniowych.

7. Traktuje się normy taktyczno-operacyjne i wypracowane szablony szkoleniowo-ćwiczebne jako jedne z wielu możliwych wariantów w niepowtarzalnych sytuacjach pola walki.

Załączniki:

- Nr 1 Spis bibliografii - na 4 str.
- Nr 2 Tabela śmigłowców nr 4 - na str 4
- Nr 3 7 szkiców ugrupowania bojowego do natarcia ZT i ZO.

O P R A C O W A Ł

Ppłk dypl. Stanisław SZYMAŃSKI

Wydrukowano w 150 egz.

Egz. Nr 1-150 Dobl. Tajna

Wyk. Ppłk Szymański

Druk. E.S. dn. 8.10.68r.

Nr ks. 02295/02501/WW.

Kor. tech. H.S.

SPIS BIBLIOGRAFII

- I. Krótki Informator o siłach zbrojnych Stanów Zjednoczonych, Wyd. Zarządu II Szt.Gen.Warszawa,1965,nr bibl.011069.
- II.Informator o siłach zbrojnych Wielkiej Brytanii.Wyd. Zarząd II Szt.Gen.Warszawa,1966, nr bibl. 011572.
- III.Informator o siłach zbrojnych Niemieckiej Republiki Federalnej - Zarząd II Nr bibl.016521.Wyd.Zarząd.II Szt.Gen. 1964r.
- IV.Informator o Siłach Zbrojnych Głównych Państw Kapitalistycznych,Wyd.Zarząd II Szt.Gen.W-wa 1968r.nr bibl. 012689.
- V, WPZ 2/1966 - 1. Kinessttyczne działania bojowe - wizja przyszłości, s. 40.
2. Dowodzenie batalionem zmechanizowanym i pancernym Bundeswehry s. 52.
3. Spieszanie piechoty na polu walki,s.75
4. Batalion zmechanizowany brygady zmechanizowanej i pancernej Bundeswehry s.127
- VI. WPZ 5/1966 - 1. Niszczyciele czołgów s. 69
2. Bojowe i operacyjne przygotowania wojsk lądowych NATO, s. 76
3. Jednostki pancerne i piechota zmechanizowana, s. 111.
- VII.WPZ 1/1967 - 1. O przystosowanie sił lądowych Stanów Zjednoczonych do wykonywania różnych zadań, s. 13.
2. Użycie jednostek sił lądowych w górach na dużych wysokościach s. 30.
3. Obrona przeciwpancerna w Bundeswehrze, s. 88.
4. Pluton czołgów w obronie stałej,s.102.
- VIII.WPZ 2/1967 - 1. Szkolenie bojowe wojsk i sztabów NATO na środkowoeuropejskim TDW,s.102.
- IX. WPZ 3/1967 - 1. Pole walki s. 43.
2. Artyleria klasyczna a wojna jądrowa s. 60.

- X. WPZ 5/1967 - 1. Czy śmigłowiec zrewolucjonizuje taktykę walki lądowej ? s. 114.
2. Użycie śmigłowców transportowych CH-47 s. 119.
- XI. WPZ 6/1967 - 1. Zadania przeciwpancernych pocisków raketowych i grup lekkich dział przeciwpancernych, s. 59.
2. Przykłady i możliwości użycia kompanii i plutonów niszczycieli czołgów s. 119.
3. Artyleria sił lądowych Bundeswehry, s. 126.
- XII. WPZ 1/1968 - 1. Użycie kawalerii na współczesnym polu walki, s. 51.
2. Działania amerykańskiej dywizji pancernej w podstawowych rodzajach walki s. 57
3. Obrona przeciwpancerna - zadaniem wszystkich dowódców s. 68
4. Obrona przeciwpancerna artylerii s. 76
5. Organizacja i zasady użycia dywizjonu artylerii sił lądowych Stanów Zjednoczonych s. 84.
6. Właściwości zasad użycia dywizjonów wyrzutni pocisków raketowych s. 98
7. Siły lądowe w działaniach rzecznych s. 102.
8. Broń pancerna może prowadzić działania w rejonie delty, s. 119.
9. Ćwiczenia pod kryptonimem "Rangers" s. 140.
10. Rozpoznawczy pułk pancerny sił lądowych Stanów Zjednoczonych s. 148.
11. Środki obrony przeciwpancernej Stanów Zjednoczonych s. 164.

- XIII. WPZ/2/1968 -
1. Zapory i niszczenia stosowane w siłach lądowych Stanów Zjednoczonych s. 72
 2. Czy wojskom pancernym potrzebny jest czołg dozorowania, s. 93.
 3. Nowa koncepcja wozów bojowych - czołg M-551 Sheridan, s. 176.
- XIV. WPZ 3/1968 -
1. Sposoby walki piechoty zmechanizowanej, s. 49.
 2. Rola i zadania amerykańskiej artylerii w działaniach bojowych w Wietnamie, s. 85.
 3. Zastosowanie śmigłowców w Wietnamie s. 103.
 4. Wyniki eksperymentu "Rapid Strike" s. 114.
 5. Ważniejsze zmiany i przedsięwzięcia w uzbrojeniu i strukturze organizacyjnej sił lądowych NRF, s. 128.
 6. Czołgi armii państw kapitalistycznych - stan obecny, kierunki rozwoju s. 146.
- XV.4/1968 -
1. Użycie przez Izrael śmigłowców w agresji przeciwko państwom arabskim s. 19.
 2. Możliwości użycia lotnictwa sił lądowych s. 28.
 3. Śmigłowce transportowe CH 54, s. 103
 4. Użycie oddziału szturmowego desantowego s. 106.
 5. Transport wojsk i sprzętu bojowego w wojnie wietnamskiej, s. 111.

6. Ćwiczenie Północnej Grupy Armii pod kryptonimem "Hermelin" -2" s.115.
7. Problemowe omówienie Ćwiczeń NATO przeprowadzonych na terenie Europy zachodniej 1967 rok s.....
8. Nowa organizacja sił lądowych Stanów Zjednoczonych w Europie, s. 122.

O P R A C O W A Ł

ppłk dypl. Stanisław SZYMAŃSKI

Tabela ważniejszych śmigłowców sił Zbrojnych głównych państw NATO

Ip	Nazwa śmigłowca i oznaczenie	Szybkość	Szybkość	Zasięg	Ciężar w kg		Konstrukcja i produkcja	Przeznaczenie i liczba zabieranych żołnierzy
		maksymalna w km/godz.	podróżna w km/godz.	w km	pusty	zakładowy		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	VERTOL CH 21 SHAWNEE	204	164	955	3990	5125	USA	Przewozi rannych, zabiera 20 żołnierzy
2.	VERTOL UH 25 C RETRIEVER	174	132	788	1780	2770	USA	Przewozi rannych, 14 żołnierzy. Na wyposażeniu amerykańskich wojsk lądowych.
3.	KAMAN 1125 HUSKIE III	222	195	629	2375	4760	USA	Przewozi 12 żołnierzy. lub około 1360 kg ładunku; w amerykańskich wojskach lądowych.
4.	KAMAN HH 43 B HUSKIE	193	175	354	2030	4150	USA	Do celów ratowniczo-transportowych, 8 żołnierzy; w amerykańskich wojskach lądowych.
5.	BOEING - VERTOL 114 znany częściej jako CH-47 A CHINOOK	293	241	320	7771	13060	USA	32 żołnierzy lub 24 rannych, albo 6830 kg ładunku. Na wyposażeniu amerykańskich wojsk lądowych.
6.	SIKORSKY S65A SKYCRANE CH64A	188	175	307	7820	17235	USA	Do transportu wojsk lądowych zabiera około 60-70 żołnierzy. W amerykańskich siłach lądowych i powietrznych.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	SIKORSKY S-61 /CH-3C/	254	233	390	5100	8760	USA	Przewozi 25 żołnierzy lub odpowiedni ładunek. Na wyposażeniu amerykańskich sił lądowych.
8	SIKORSKY S-58	198	157	250	3460	5900	USA	Przewozi 12 żołnierzy lub 8 rannych. W amerykańskich siłach lądowych.
	SIKORSKY S-61N	241	225	400	5140	8620	USA	Przewozi 25 żołnierzy. W amerykańskich wojskach lądowych.
10	PIASECKI 16 H PATHFINDER	273	263	-	1185	2585	USA	Przewozi 6 żołnierzy. W amerykańskich wojskach lądowych.
11	BELL MODEL 205 /UH-1D, IROQUOIS/	222	201	-	2100	3990	USA	Przewozi 12 żołnierzy lub 6 rannych. W amerykańskich wojskach lądowych.
12	VERTOL CH - 19 /lekki/	175	156	760	-	-	USA	Przewozi około 800 kg lub 6 żołnierzy. W amerykańskich wojskach lądowych.
13	VERTOL CH-34 A /średni/	240	210	570	-	-	USA	Przewozi około 2200 kg lub 12 żołnierzy. Na wyposażeniu wojsk lądowych USA, NRF, BELGII i HOLANDII.
14	VERTOL CH 37 A /średni/	240	210	340	-	-	USA	Przewozi około 4500 kg lub 23 żołnierzy. Na wyposażeniu amerykańskich wojsk lądowych.
15	BELL UH-1B IROQUOIS	222	203	407	2042	3856	USA	Zabiera oprócz pilota i nawigatora 7 żołnierzy. Uzbrojenie KM-7, 62 ok. 100 granatów i 48 pocisków rakietowych. Wersja sanitarna - sanitariusz i 3 rannych na noszach.

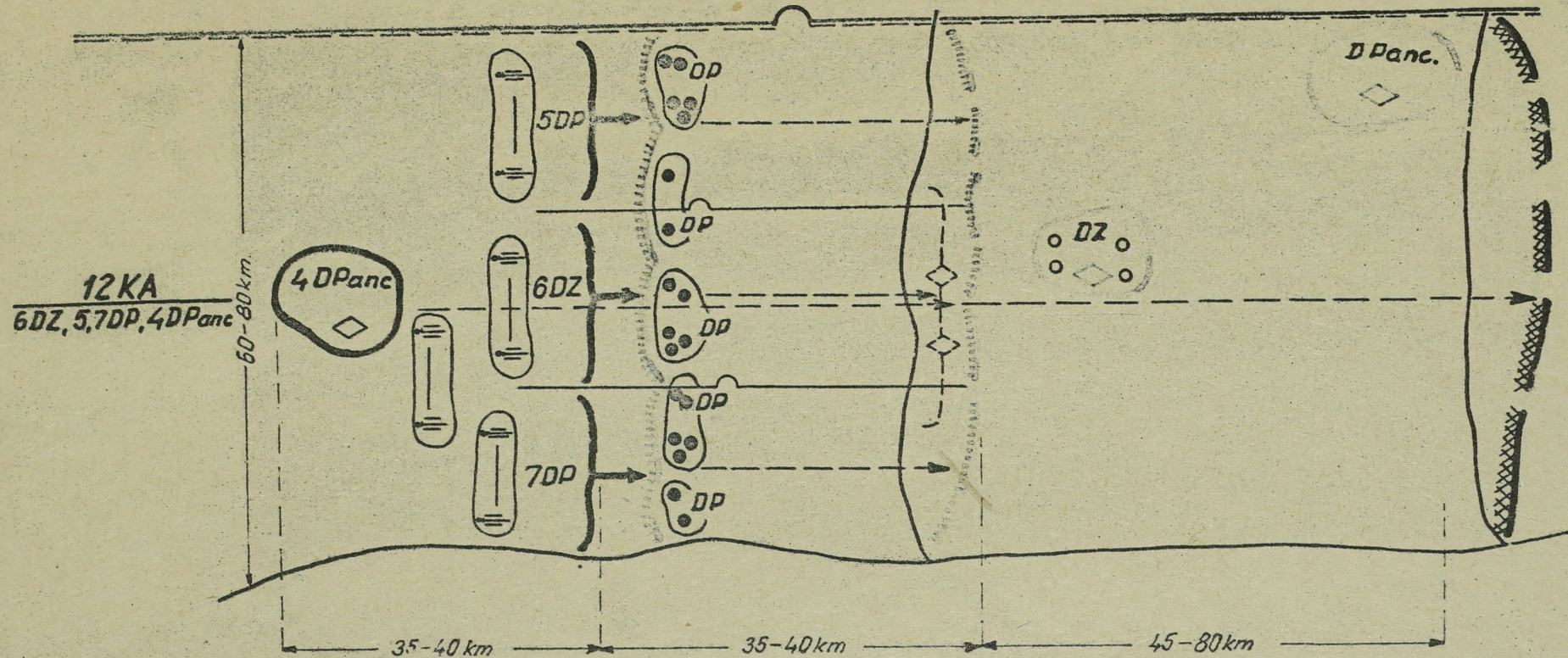
1	2	3	4	5	6	7	8	9
16	BELL UH-1 D IROQUIOS	222	203	407	2086	4300	USA	Zabiera oprócz pilota i nawigatora 12 żołnierzy lub 6 rannych na noszach
17	SIKORSKY S-61 SH-31 SEA KING	238	214	860	5075	8060	USA	Przewozi ciężkie ładunki w trudnych warunkach meteo. W amerykańskich siłach lądowych i powietrznych.
18	JOVAIR SEDAN 4E	145	129	-	664	1040	USA	Do zadań obserwacji pola walki, zabiera 4 żołnierzy. W wojskach lądowych USA.
19	SIKORSKY S-56 /ciężki/	209	185	200	9385	13690	USA	Do zadań transportowych wojsk lądowych i piechoty morskiej Stanów Zjednoczonych
20	HUGHES M-269 A	138	113	280	413	704	USA	Obserwacyjny, zabiera 3-4 żołnierzy. W amerykańskich wojskach lądowych.
21	A. HILLER 1100 /OH 5 A/	204	-	-	-	-	USA	Standardowy lekki śmigłowiec obserwacyjny amerykańskich sił lądowych
	B. HILLER 12 E/OH 23 GRAVEN/	154	145	362	795	1270	USA	Zabiera 3 - 4 żołnierzy.
22	BELL MODEL 47 J-2 RANGER.	169	150	418	785	1290	USA	Obserwacyjno-łącznikowy, zabiera 3 żołnierzy. W amerykańskich siłach lądowych.
23	BELL MODEL 206 /OH-4A/	204	177	-	-	-	USA	Obserwacyjny, amerykańskich sił lądowych; zabiera 6 żołnierzy.
24	WESTLAND WESSEX HAS MK.3	200	190	630	3595	6130	W. Bryt.	Do zadań bojowych wyk. na korzyść piechoty morskiej.
25	WESTLAND SCOUT A.H. MK.1	212	196	-	1400	2495	W. Bryt.	W brytyjskich wojskach sił lądowych i piechoty morskiej.
26	WESTLAND WHIRLWIND SERRIES-3	170	167	540	2160	3630	W. Bryt.	Do zadań dowództwa obrony wybrzeża i sił powietrznych Anglii.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
27	WESTLAND WHIRLWIND /średni/	170	160	570	-	-	W. Bryt.	Zabiera około 580 kg ładunku lub 5-6 żołnierzy w brytyjskich, holenderskich i belgijskich siłach lądowych
28	BRISTOL 192 /średni/	175	146	730	-	-	W. Bryt.	Zabiera ok. 2700 kg ładunku lub 25 żołnierzy w brytyjskich siłach lądowych
29	WESSEX	220	185	570	-	-	W. Bryt.	Zabiera około 1 800 kg lub 14 żołnierzy. W brytyjskich siłach lądowych.
30	BRISTOL SYCAMORE MK-4	204	146	430	1840	2540	W. Bryt.	Zabiera 5-6 żołnierzy i ciężki KM; w brytyjskich siłach lądowych i piechocie morskiej
31	WIDGEON	175	150	680	-	-	W Bryt.	Zabiera około 460 kg lub 4 żołnierzy
32	WESTLAND BELVEDERE H.C. 1	222	185	240	5278	8620	W. bryt.	Zabiera około 30 żołnierzy. W brytyjskich siłach lądowych
33	DORNIER DO-32 E	120	100	90	147	270	NRF	Do zadań obserwacyjno-łącznikowych. Lekki, 1-osobowy śmigłowiec w wojskach sił lądowych Bundeswehry
34	BOLKOW BO. 46	307	-	2000	-	-	NRF	Zabiera 26 żołnierzy. W siłach lądowych Bundeswehry.

x/ Dane liczbowe dotyczące zabieranej ilości żołnierzy na pokład śmigłowca uwzględniają ludzi z pełnym uzbrojeniem strzeleckim.

UGRUPOWANIE BOJOWE KORPUSU ARMIJNEGO USA /WARIANT/

Zadania bliższe

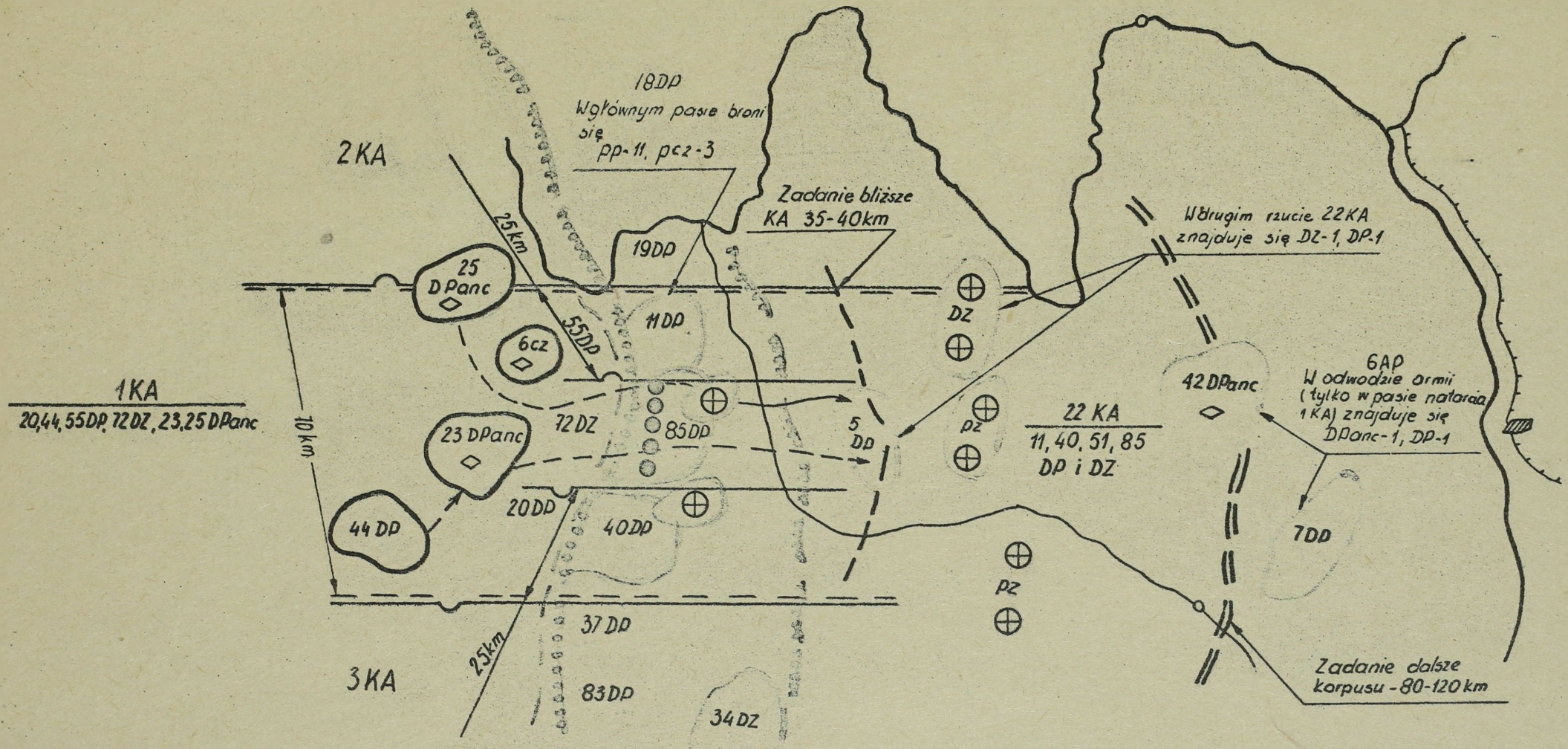

Rejony uderzeń atónowych

- 2 i 10 KT
- 15 i 20 KT

Wykonano 150 egz
 Wyk. pptk Szumańsk.
 Poz. 02502JWW

UGRUPOWANIE BOJOWE KORPUSU ARMIJNEGO USA (wariant)

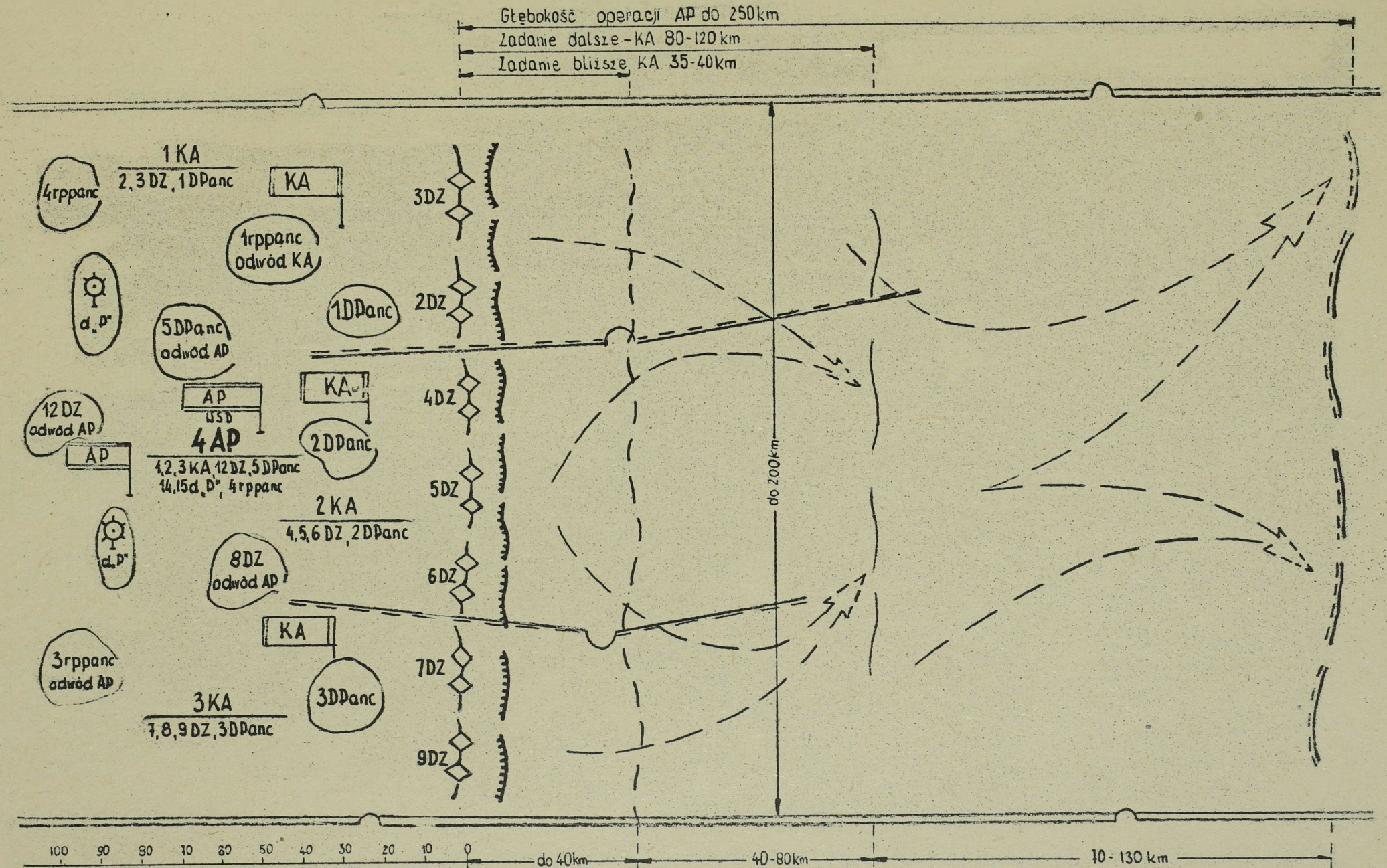
Rejony uderzeń atomowych.

● 15 KT

⊕ 75 KT

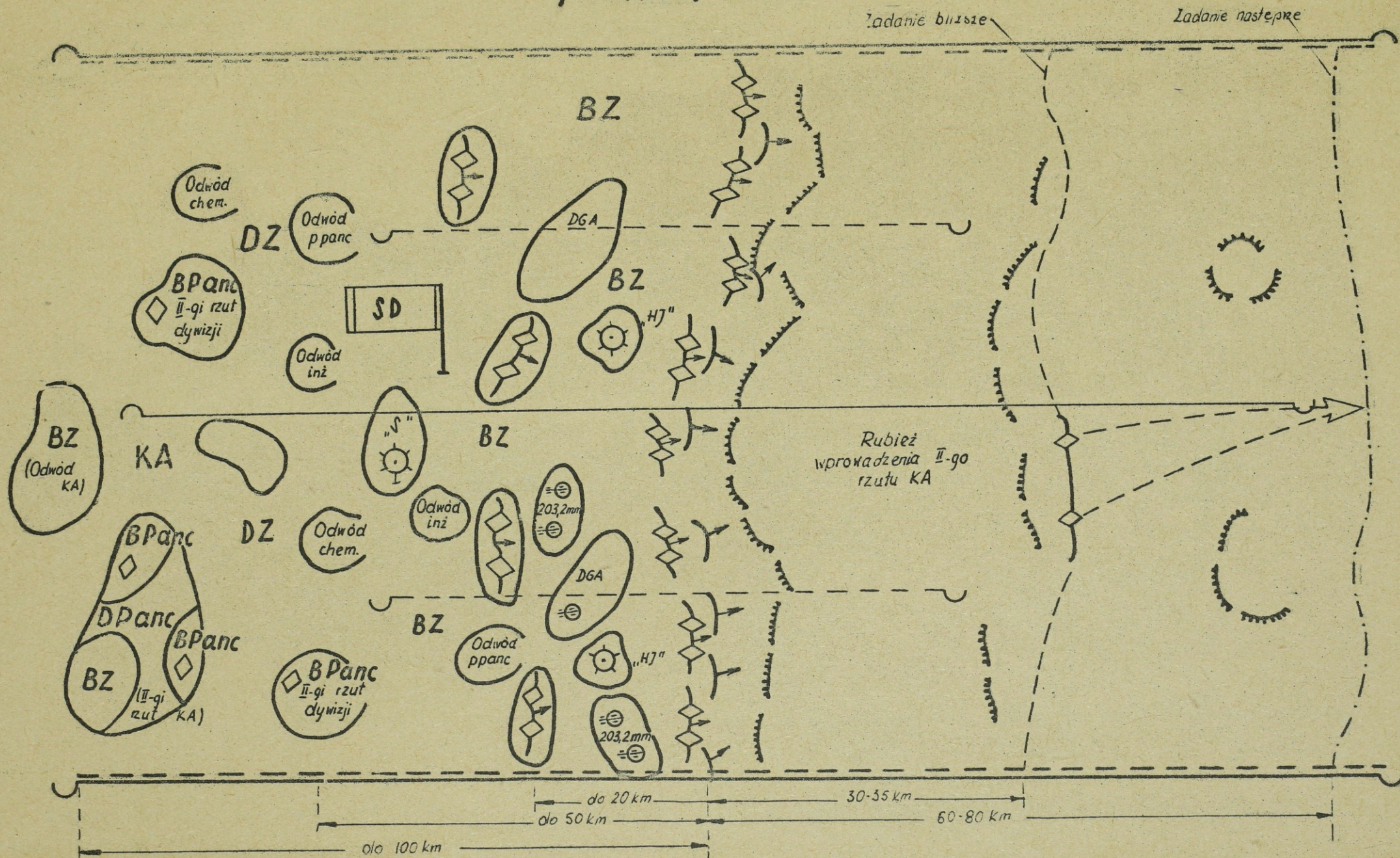
Wykonano 150 egz
 Wyk. pptk Szumański
 Poz. 02502/1111

UGRUPOWANIE OPERACYJNE ARMII POŁOWEJ /WARIANT/

Wykonano 150 egz
 Wyk. ppłk Szymański
 Poz. 025021/W

UGRUPOWANIE BOJOWE I GŁĘBOKOŚĆ ZADAŃ KORPUSU ARMIJNEGO W NATARCIU /WARIANT/-NRF

UGRUPOWANIE BOJOWE KORPUSU ARMINEGO W NATARCIU /WARIANT/

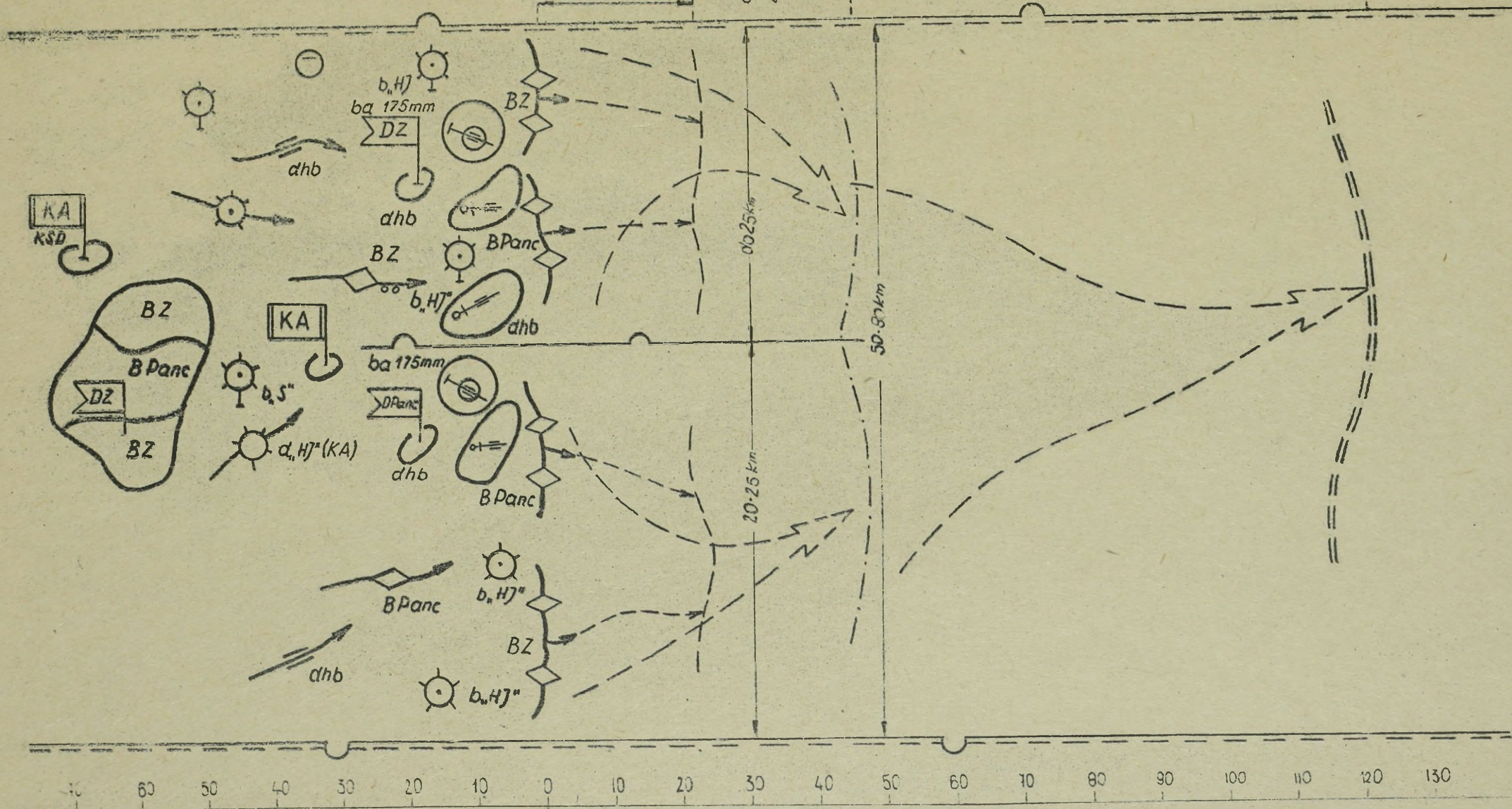
USA

Zadanie dalsze Korpusu (3-4 dni) - 80-120km.

Zadanie bliższe Korpusu do 40km.

Zadanie bliższe dywizji do 20km.

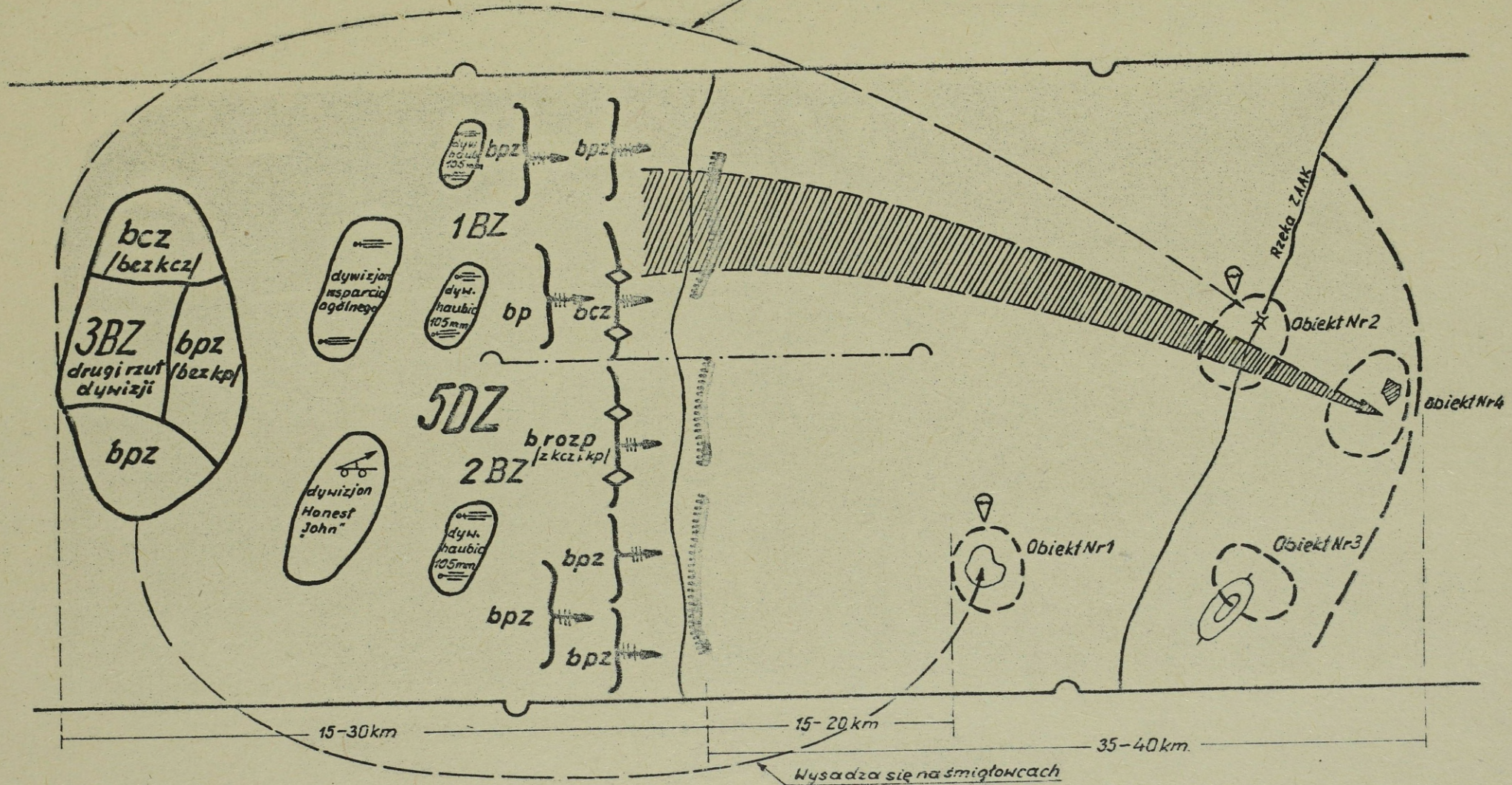
Tempo natarcia 30-40 km/dobę

UWAGA: Według struktury brygadowej amerykańskich związków taktycznych formalnie typ brygady zależy od typu dywizji, jednakże w schemacie powyższym przyjęto, że w składzie dywizji występują brygady zmechanizowane i pancerne, ponieważ w rzeczywistości w składzie poszczególnych brygad występują istotne różnice w liczbie batalionów zmechanizowanych i pancernych.

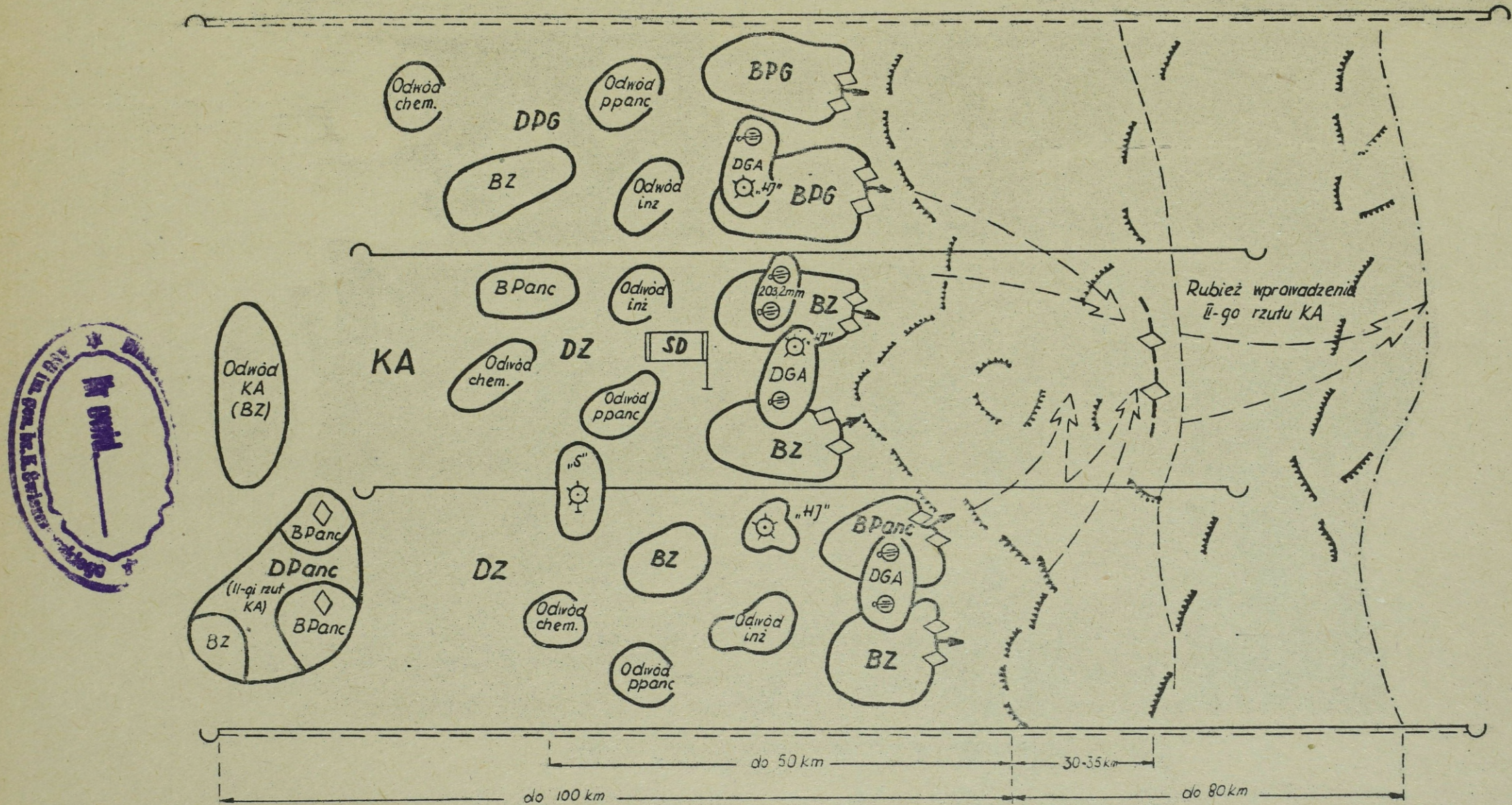
UGRUPOWANIE BOJOWE DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ W NATARCIU /WARIANT/

Wysadza się na śmigłowcach na 2godz. przed
wyjściem grupy taktycznej na rubież rzeki ZAAK

Wykonano 150 egz
Wyk. ppik Szymański
Poz. 02502/JWW

UGRUPOWANIE BOJOWE I GŁĘBOKOŚĆ ZADAŃ KORPUSU ARMIJNEGO W NATARCIU /WARIANT/ - NRF

Wykonano 150 egz
Wyk. ppik Szymański
Poz. 02502JWW